

μόνο, συγκρατημένα και απλά, πλαστικά και συμ-
πυκνωμένα, εκείνος, ο άσυγκράτητος και άπεραντο-
λόγος — όμως κροῖσος τοῦ λόγου — διακαλυπτής τῆς
λαχτάρας πού γεννᾷ ἡ γυναίκα, σέ ὅ,τι μᾶς πα-
ρουσιάζει εκείνη, ἡδονικά, λεπτεπίλεπτα, καί σαρ-
κικά καί ἀντιφυσικά καί μεταφυσικά ἀκονισμένο
γόητρο, ὁ χαρμυλιστικώτερος ἀπ' ἄλλους αἰσθητι-
κός καί προρραφανηλικτικός ἀριτοτέλης. Ὅμως
μέσα σὸν ἀπεραντομίγεθο στίχο τοῦ φουσκώνει καί
σαλεύει καί βρυβογγᾷ ἡ δλάνοιχτη θάλασσα. Γι'
αὐτό ἡ θάλασσα εἶναι τὸ φυσικὸ στοιχεῖο πού πρὶν
πολὺ τὸ ξανοίγεις καί τὸ ἐκούς μέσα στοὺς στίχους
τοῦ, καί τότε σὲ στροφές ἀλησμόνητες ἀπὸ μιᾶν
δρμητικώτατη μεγалоπρέπεια. Μέσα στὸ «Θρίαμβο
τοῦ καιροῦ», σ' ἕνα τοῦ ὕμνο πρὸς τὸν ἔρωτα,
καθὼς αὐτὸς τὸν ἔνοστο, («Ἄς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ, ἕνα
μονάχα πρᾶμ' ἀξίζει: νᾶχης ἕνα ὥρατο ἔρωτα μέσα
στὴ ζωὴ σου ἀπάνου στὴ γῆ, νὰ φυλάξης ἕναν ἀσφα-
λισμένο ἔρωτα ἴσαμε πού νὰ γίνῃ νύχτα ἡ μέρα,
ἐκεῖ πού εἴτανε χρωματισμένοι οἱ οὐρανοί, καί τὰ
χεῖλη κόκκινα»), μέσα στὸ «Θρίαμβο τοῦ καιροῦ»,
ἀκούστε, ἀπάνου κάτου, τὸ μίλημά τοῦ πρὸς τὴ
θάλασσα: «Θὰ γυρίσω πρὸς τὴ γλυκεῖά μητέρα τὴ
μεγάλη, πρὸς τὴ μητέρα καί πρὸς τὴν ἀναπημένη
τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὴ θάλασσα. Πρὸς ἐκείνη θὰ
κατεβῶ, ἐγὼ καί κανεὶς ἄλλος, θὰ τυλιχτῶ σὲ
κείνη, θὰ τὴ φιλήσω, καί θὰ τὴν ἀνταμώσω μ' ἑ-
μένα. Θὰ κολλήσω σ' ἐκείνη, θὰ παλαίψω μὲ κείνη,
δυνατὰ θὰ τὴ σφίξω. Ὁμορφὴ καί ἄσπρη μάννα, στὰ
παλιὰ τὰ περασμένα γεννημένη χωρὶς ἀδερφή, γεν-
νημένη χωρὶς ἀδερφὸ, κάμε τὴν ἐλεύτερη τὴν ψυχὴ
μου, καθὼς εἶναι καί ἡ ψυχὴ σου ἐλεύτερη! —
Ὁμορφὴ μάννα μου πρασινοζώστη, θάλασσα, ντυ-
μένη μὲ ἥλιο καί μὲ βροχή, τὰ γλυκά σου καί τὰ
σκληρά σου τὰ φιλιὰ εἶναι δυνατὰ σὰν τὸ κρασί, τὰ
πλατιά σου τὰγκαλιάσματα τρυπᾶνε σὰν τὸν πόνο.
Γλύτωσέ με καί κρύψε' με μέσα σὲ ὅλα σου τὰ κύ-
ματα, βρεῖς καί γιὰ μένα ἕνα τάφο μέσα στοὺς χί-
λιους σου τοὺς τάφους, τοὺς ἀγνοῦς καί τοὺς κρυ-
φοὺς πολυκατοικημένους σου τάφους πού κανένα χέρι
δὲν τοὺς ἔσκαψε, μέσα σ' ἕναν ἀκηλίδωτο κόσμο.
Θὰ κοιμηθῶ καί θὰ σαλίψω μὲ τὰ πολυσάλευστα
καρᾶβια σου. Θάλλασε, καθὼς ἄλλαζαν οἱ ἀνεμοί,
τὰ χεῖλη μου θὰ γιορτάσουν τὸν ἀφρὸ ἀπὸ τὰ χεῖλη
σου, ὅταν τινάζεσαι θὰ τινάχῃ, θὰ ξαναπέσω μ'
ἐμένα. Θὰ κοιμηθῶ καί δὲ θὰ ξέρω ἂν ὑπάρχει
ἐκείνη, ἂν εἴταν ἐκείνη, χορτασμένος ἀπὸ ζωὴ ὡς

τὰ μάτια καί ὡς τὰ μαλλιά, καθὼς ἕνα τριαντά-
φυλλο εἶναι χορτασμένο ἴσχυε τὴν κορφή τοῦ μὲ
λαμπερὸ καλοκαίρι καί μ' εὐδὶχ καί μὲ περηφά-
νεια.»

4

Κάπως ἀντιδυρυνικός, σὰν τὸν Κάρλαϊλ. Μὰ ὁ
Κάρλαϊλ ἀγνάντια στὸ Βύρωνα παρουσίαζε τὸ Γκαίτε.
Ὁ Σόεμπορν σταίνει τὸ Σέλλεϋ. Θεμαστής, ὅσο δὲν
παίρνει, τοῦ θεοῦ ποιητὴ τοῦ α' Ἀλάστορα. Ἐ-
γραψε: «Ὁ Σέλλεϋ, ποιητὴς ἀπὸ τοὺς πρὶν μεγά-
λους τῶν αἰώνων ὧλων, ἀκόμα καὶ ἂν τοῦ βγάλης τὴν
ὕψηλή του πίστη, τὴν ἡρωϊκὴ του ἀφοσίωση πρὸς
τὸ δίκιο καί πρὸς τὸ ἰδανικό. Ἐκεῖ πού ὁ Μπάϋ-
ρον, ἂν τοῦ βγάλης τὴν κυνικὴ του ὁρεξή, τὴν αἰ-
σθηματικὴ εὐγλωττία καί τὴ δύναμη τῆς σατυρι-
κῆς φαντασίας, ἀπομένει ποιητὴς τρίτης γραμμῆς.»
Καί μόνος ἀξίος νὰ εἰπωθῇ καί κληρονόμος κάπως
τοῦ Σέλλεϋ, ἐκεῖ πού τοῦ «Προμηθεὶς λυτρωμένου»
ὁ ψάλτης ὅσους καὶ ἂν ἔχη πού τότε θαμάζον,
καθὼς εἶναι κάτι σὰν ἀσύγκριτο, δύσκολ' ἀποχτᾷ
καί μαθητὴς. Ὁ κριτικὸς GOSSE γράφει στὴν «Ἱ-
στορία τοῦ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας», μιλώντας
γιὰ τὸ Σέλλεϋ: «Ἵπάρχει στίς ὁδοὺς τοῦ καί στὰ
πρὶν καλὰ ἀπὸ τὰ λυρικά τοῦ ποιήματα μιὰ ἐκ-
σταση πού τὰ φτερά της χτυπώντας ὑψώνεται ἔξω
φρενικά πρὸς τὸν ἔμπυρο οὐρανὸ τῆς ὑπερούσιας με-
λωδίας. Ἡ ραψωδικὴ τούτη χάρις εἶναι ὅλως διό-
λου ἀμίμητη» καί γιὰ τοῦτο ὁ Σέλλεϋ, μ' ὅλους
τοὺς φανατικούς τοῦ θαυμαστῆς, δὲν ἔχει, παρὰ πολὺ
σπάνιους, ὁπαδούς, καί μονάχα ὁ Swinburne τὸν
ἀκολούθησε, μπορεῖ μ' ἐπιτυχία.» Συχνὰ πυκνὰ
στοὺς στίχους τοῦ Σόεμπορν ἀναφέρονται εὐλαβητικά
καὶ ἐνθουσιαστικά, σὰ θεοῦ, τὸνομα τοῦ Σέλλεϋ.
«Ἀπάνου ἀπὸ τίς ἀλυσίδες καὶ ἀπὸ τὰ μαρτύρια τῆς
φωτιᾶς τῆς Λάμπιας, ὁ καθαρὸς σου νοῦς ὑψώθηκε
γιὰ νὰ χαιρετήσῃ τὸ Λουκρήτιο, ἐκεῖ πού τετοια
πνεύματα συνκαπνιοῦνται μονάχα, καί γιὰ νὰ τὸν
ἀπομονώσῃ μὲ τὴ συντροφιά τοῦ, ἴσαμε τὴν ὥρα
πού ἤρθε ὁ Σέλλεϋ γιὰ νὰ δώσῃ στοὺς οὐρανοὺς μιὰ
γλυκάδα πρὶν αἰθέρια, καί γιὰ νὰνταμώσῃ μὲ τὸ
νομά σας ἕνα τρίτο ὄνομα.» Ἐτσι τελειώνει ἕνα
τοῦ ποίημα «Γιὰ τὴ γιορτὴ τοῦ Ἰορδάνη Βρούνου,
φιλόσοφου καί μάρτυρα.»

(Ἀκολουθεῖ στ' ἄλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Υ. Γ. Νὰ διορθωθῇ κάποιο λάθος «στὰ σημειώματα

στὸ περιθώριο, νούμερο 11, τοῦ περασμένου «Νορμά».
Διαβάστε: «Ἀπὸ κάποιο πάθος πολὺ πιὸ βαθύ». Ὅχι
πολὺ πεσομιστικό, γιὰτὶ δὲν ἔχει νόημα. Κ.Π.

ΓΑΝΥΜΗΔΗΣ

Πῶς τὴν πρωϊνὴν λαμπράδα
μὲν φεγγεβολὰς
ἀνοιξή, ἀγαπημένε!
Μὲ χιλιότροπο ἀγάλλασμα
στὴν καρδιά μου χυμᾷ
τῆς αἰώνιας σου θέρμης
τάγιο αἰσθημα,
ἀπέραντη ὁμορφάδα!

Νὰ μπόρῃς νὰ σ' ἔκλενα
στὴν ἀγκαλιά μου!

Ἄχ, στὸ στήθος σου
γέρον, λυόνω,
καί τάνθια σου, ἡ χλόη σου
στὴν καρδιά μου χυμᾷ.
Ἀροσολογὰς τὴ φλογερὴ
δίψα τοῦ στήθους μου,
ἀβρα γλυκιὰ ἀδινῇ,
μὲ καλεῖ τὰ ἡρόδο-
ῖα ἐρωτικά ἀπ' τὰχρὸ λαγ ἀδί.

Ἔρχομαι, ἔρχομαι!
Πού; Ἄχ, πού;

Στᾶνω! Στᾶνω ἡ δομή.
Σκέβουν τὰ σύννεφα
κατηφορὰ. τὰ σύννεφα
γέρονουν σὸν πόθο τῆς ἀγάπης.
Σ' ἐμὲ! Σ' ἐμὲ!
Στὸν κόρφο σας
πρὸς τᾶνω!
Ἀγκαλιαστὸ ἀγκάλλασμα!
Πρὸς τᾶνω τὸ στήθος σου,
πανάγαγε πατέρα!

ΓΚΑΙΤΕ

(Πέτρος Βασιλικὸς
μεταφραστής)

ΣΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΠΟΥ ΟΝΟΜΑ ΔΕΝ ΤΟΥ ΒΡΙΣΚΩ

(Ἀπὸ τίς «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδήμου»)

Ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ μποῦμε ἀπὸ τίς πόρτες τίς
μαρμαρένιες. Μποροῦμε, καί πρέπει νὰ μποῦμε σὰ
σφιγγες ἀπὸ μιὰ τρύπα, καί νὰ σύρουμε ἴσια στ'
αὐτὶ τοῦ νὰ τοῦ ποῦμε δὺ λόγια. Πέτα τριγύρω

ΓΑΛΑΤΕΙΑ Σ ΑΔΕΣΙΟΥ

“RIDI RAGLIACIO,”

Καί γέλασα. Εἰσκέπηκα τὸ πρόσωπό μου καί
βάζοντας τὸ δάχτυλό μου στὸ στόμα μου τοῦπα γε-
λώντας: «Σούτ, ἦρθε!»...

Τί τουαλίττα! τί μεταξωτά! τί χάρη! τί
ὁμορφάδα! Στάθηκα καί τῆς ἔαμα τόπο νὰ περά-
σει, προσπαθώντας νὰ κρυφτῶ, νὰ ξαναφαινόμην
ἀπὸ μπουρῶσα. Νὰ χαθῶ ἀπὸ μπροστὰ της, νὰ μὴ μὲ
δεῖ, νὰ μὴ μὲ διακρίνει, νὰ μὲ ξεχάσει δλωσδιόλου...
— Ἀγάπη μου!... καί μοῦτρεξε τὸ χέρι μ' ὅλη
τῆς τὴ δύναμη.

— ἦρθες; Μπαβὸ! Ἐλα γλήγορα μέσα στὴ
σάλα· εἶναι καὶ ὁ Λῶρης. Σὲ περιμένουμε ἀπ' ὦρα...

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὸν ἀριθμὸ 340.

Καί γέλασα πονηρά, φιλικὰ δείχνοντάς της πῶς
εὐχαριστήθηκα πούρθε, καί τῆς ἔδωκα θάρρος, καί
τὴν προσκαλοῦσα νὰ μπεῖ. νὰ τὸν ἰδεῖ, πού τὴν
περίμενε... Ἐτσι πού γελοῦσα, δὲν ξέρω πῶς, μού φά-
νηκε ἄξαφνα, τὸ κεφάλι μου πῶς εἴταν κρανίον νεκροῦ
καί γελοῦσα μ' αὐτό καὶ ὅπως φαινόταν τὰ δόντια
μου τὰ φαντάζ μόνον ἄσπρα ἄσπρα μὲ ἴσχυος χεῖλια
καί τὰ μάτια μου εἴτανε οἱ κουφάλες μόνο καί τὴ
βλέπαμε! Καί μούρθε νὰ φωνάξω. Νὰ φωνάξω δυ-
νατὰ, ὅσο μποροῦσα, καί νὰ πᾶω κάπου νὰ κρύψω
τὸ πρόσωπό σὲ κάτι τι μαλακό, καί νὰ μὴν ἀκούω
ἴποτε, τίποτε...

Θε μου, μήπως θὰ γινόμεν τρελλή; Τρελλή!
Ὅχι, ὄχι· εἰμουν καλά, πολὺ καλά· δὲν εἶχα τί
ποτε· καὶ ἔπρεπε νὰ πᾶω στὴ σάλα νὰ καθίσω μαζί
τους. Δὲν εἶχα τίποτε. Δὲν εἶχα τίποτε!

Πόσο εἴτανε θυμωτοὶ καὶ οἱ δύο τους — τοὺς κοί-
ταζα καί τοὺς θάμαζα καί παρακολουθοῦσα καί
τὴν πρὶν μικρὴ τους κίνηση καί τὴν πρὶν ἀδιόρατη
ἐκφραση πού περνοῦσε ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία τους.
Πόσο εἴτανε ὁμορφοί!...

Τί καλά πού δὲν ἐβαλιν κανένα στολίδι πάνω
μου! τί καλά πού δὲν τοὺς ἔδωσα ἀφορμὴ νὰ γε-

λάσουν με τὴ φιλαρέσκιά μου. Γιατὶ εἶναι φυ-
σικό, καθίνας χωριστὰ θὰ τὸ παρατηροῦσε πῶς πά-
σκισα καὶ ἐγὼ νὰ γίνω ὁμορφὴ καί θὰ γελοῦσαν μὲ
τὴν ἀνοησία μου. Νὰ γενῶ ἐγὼ ὁμορφὴ μπροστὰ
τους; καί πῶς; Νὰ βγῶ ἐγὼ ἀντίπαλη τῆς γυ-
ναίκας αὐτῆς ποῦλαμπε ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν τοῦ προ-
σώπου καί τοῦ κορμοῦ;

Οὐτε προσπαθοῦσα πιά νὰ κρύβουμαι καί νὰ μὴ
μὲ βλέπει. Τί πείραζε; Καί ἂν διαρκῶς εἰμωνα μπρο-
στὰ της πῶς θὰ τῆς περνοῦσε ποτὲ στὸ νοῦ, βλέ-
ποντάς τὸ Λῶρη τόσο τέλειο, πῶς σπατάλησε κείνος
στιγμὲς ἀγάπης γιὰ μένα τὸ χλωμὸ καὶ ἀρρωστο
πράμα;

Σιγὰ σιγὰ ἠσύχαζα. Ἐπιτέλους δὲν εἴτανε δι-
κιο νὰ μ' ἀγαπᾷ ὁ Λῶρης. Νᾶμουν καὶ ἐγὼ σὰν καί
ἐκείνη, μάλιστα! Τὸ καταλάβαινα. Μὰ ἔτσι!

— Κ' ἔχετε σκοπὸ νὰ φύγετε γρήγορα;

— Ὅσο μπορῶ πρὶν ἄργα.

— Δὲ θὰ τὸν ἀφήσουμε, ἔννοια σου, Μαίρη.
Ἄλλως τε δὲ θάβτανε κρίμα νὰ φύ-ει ἀπὸ τώρα...

Γυρίσανε καὶ οἱ δύο πρὸς τὸ μέρος μου, μὰ δὲν
εἴπαν τίποτε. Σὰ νὰ μὴν ἀκούσαν ὅ,τι εἶπα. Ἰσως
σκεφτήκανε: Μπα, τί γυνεὺς αὐτὴ ἰδῶ!

— Ἐμένα θὰ μὲ ἐπιτρέψετε μιὰ στιγμὴ, ναί;

του, και κάνει τον χάζι. Τρώγει το βραδινό του. Πάμε στ' αὐτάκι του.

Ἄ'Ηρθα κι ἄλλη φορά, λυοπόθητί μου Ἄναξ, κ' ἔστρωσα τὸ χαλί μου στ' ἀρχοντικό σου, φίλε πού δνομα δι σοῦ βρίσκω. Πρέπει νὰ μὲ πῆρες γιὰ τρελλό τότες, γιατί βλέπω καὶ τρῶς μὲ κάμποση δρεξή. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίζη νὰ μὰς παίρνῃς γιὰ τρελλούς πάντα.

Τώρα πού εἶμαι σφίγγα, καὶ βλέπω ἀπὸ κοντὰ τοὺς πόρους τοῦ κιτρινασμένου τοῦ πετριοῦ σου, μοῦ ἔρχεται ἀληθινὴ τρέλλα, μὰ τὴν ἀλήθεια. Τώρα πού εἶμαι πιδ φιλοκαμωμένη ἡ μύτη μου, ἔλγας μοῦ ἔρχεται σὰ σὲ μυρίζω ἀπὸ κοντὰ. Τί κακὸ εἶναι τοῦτο! Τί ἀπέραντο κοιμητήριο στραγγισμένο μέσα σ' ἓνα κορμί! Γιὰ νὰ γεννηθῇς ἐσὺ καὶ νὰ κάθῃς μπροστά μου αὐτὴ τὴν ὥρα, ἔπρεπε νὰ τῷ χουε γειμισμένο κιδούρια ἐκεῖνο τὸ κοιμητήριο! Ἄν μπορούσες νὰ μυρίσῃς τὸ αἷμα σου, θὰ σ' ἔπνιγε ἡ μυρουδιά του πρὶ νὰ προφτάξῃς νὰ πῇς κανενὸς νὰ τὸ χύσῃ. Μὰ ἡ μύτη σου, νὰ μὲ συμπαθήσῃς, τόσο μακριὰ δὲν πηγαίνει. Ἔτσι κ' ἡ βρωμόμυγα πού ζῇ ἀπάνω στὴν κοπριά, τὴ νισιμεύεται ἀντὶς νὰ τὴ σιχαθῇ. Πῶς νὰ τὴ σιχαθῇ, πού εἶναι αἷμα της καὶ ζωὴ της!

Ἀγάπη μου, δὲν ἤρθαμε δῶ πέρα νὰ σὲ τρομάξουμε μ' ἀνωφέλητα λόγια. Μὴ βάζῃς τὸ χουλιάρι σου κάτω. Δυὸ λόγια, καὶ φεύγουμε.

Τάκουσα πολλές φορές πῶς εἶναι δυνατὸς διπλωμάτης. Τοὺς παίζεις, λείει, τοὺς φράγκους στὰ δαχτυλάκια σου. Ἐνα πρᾶμα μονάχα, πού δὲ μαθαίνεις νὰ παίζῃς καὶ μῆλα στὰ χέρια σου Μπορεῖ νὰ σοῦ χρησιμίσῃ αὐτὴ ἡ γύμναση. Μπορεῖ νὰ βρεθῇ μπροστά σου κανένα στρογγυλὸ παιχιδάκι, καὶ τότες προφταίνεις καὶ τὸ πετάς στοῦ Βεζίρη σου τὸ κεφάλι.

Ἄκουσα καὶ πῶς ἀγαπᾷς νὰ κάνῃς πολλές δουλειὰς ἀπατός σου. Νὰ κάμῃς καὶ μιὰν ἄλλη δουλειά. Νὰ πᾶς καὶ νὰ βρῇς τίς καρδιές πού στενά ζουν, — ὅχι μέσα στὴν Πόλη, ἐκεῖ πολλές δὲ θὰ βρῇς. Νὰ σύρῃς στὰ τέσσαρα πέρκατα τοῦ μεγάλου σου Κράτους, τελώνιο νὰ γείνῃς καὶ νὰ μῇς στὰ βελούτερα φυλλοκάρδια τους, καὶ νὰ μαζέψῃς τίς εὐκὰς πού σοῦ δίνουν κρυφὰ ἐκεῖ μέσα.

Ὁ κακὸς ὁ κόσμος θέλει νὰ πῇ πῶς εἶσαι καὶ φοβητσάρης. Ὅσο φοβητσάρης κι ἂν εἴται, τὰ σκληρόπουλα σὲ ξεπερνοῦν κ' ἐννοία σου. Ἐσὺ δ' φοβᾷσαι τὴ μπόμπα τους, αὐτοὶ φοβοῦνται τὸν ἱσκιό σου.

— Εὐχαρίστως, ἀγαπημένη μου, δὲν εἶμαι ξένη. Μεταξὺ μας δὲν πρέπει νὰ κοιτάζονται αὐτά· νὰ κάμῃς τὴ δουλειά σου νὰ μὴν ἐνοχληθεῖς καθόλου, καθόλου!

Αὐτὰ ὅλα τὰ λόγια μοῦ τάλεγε μὲ ζωηράδα χαρούμενη σὰ νῆταν πολὺ εὐχαριστημένη πού θὰ φευγα. Ἡ φωνὴ της εἶχε κείνον τὸν παρὰξενό ἦχο πού ἔχει ἡ φωνὴ μας καποτε σὰ μιλοῦμε ἐνῶ σκεφτόμαστε ἄλλα πολὺ εὐχάριστα πράγματα. Εἶχανε διαχυτικὴ καὶ γελαστή καὶ μοῦ φάνηκε πῶς λίγο λίγο ἤθελε νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὴ χαρὰ της σὰν τὰ παιδιὰ.

Ὁ Λῶρης εἶχε σηκωθεῖ τώρα καὶ περπατοῦσε. Φαινόταν πῶς ἀνυπομονοῦσε κι αὐτὸς νὰ φύγῃ καὶ εἶχε σηκωθεῖ γιὰ νὰ μὲ παρασύρῃ κ' ἐμένα νὰ σηκωθῶ — ὅπως κάνουμε πάντα σὰ θέλουμε νὰ διώξουμε κανέναν ὀχληρὸ ἐπισκέπτη. Σηκωνόμαστε καὶ περπατοῦμε κ' ἡ συνήθως παίρνουμε τὸ δρόμο τῆς πόρτας ἀπόπου θὰ βγεῖ...

Γέλασα γι' αὐτό.

— Λοιπὸν θὰ συχωρέσετε, ναί, ...

31 Αὐγούστου

Σήμερα βγήκα ὅξω. Βίζιτες πού εἶχα κειρούς

σου. Ἀνίσως καὶ φοβᾷσαι Ἀρμένηδες, δὲν ἔχω νὰ πῶ. Μὰ τὴν τέχνη τὴν ξέρεις. Τοὺς Ἀρμένηδες τοὺς δίνεις αὔριο τὴν Ἀρμενία καὶ βρίσκεις χουζούρι. Πρῶτὴν φορὰ δὲν εἶναι πού ἀνταπύσσαι ἔτσι. Μζυροβουνιώτες, Ρουμενοὶ, Βουλγάροι, Σέρβοι: ὅλοι πῆραν τὸ δικό τους καὶ σ' ἀφῆσαν ἡτύχο Σοῦ πῆραμε καὶ μεῖς δυὸ τρεῖς πέτρες. Μὰ τὸ πιώτερο τὸ Ρωμαίικο εἶναι μαζί σου.

Βλέπω καὶ συνεφέρνεις. Πῆρες πάλι τὸ χουλιάρι στὸ χέρι σου. Μὴν ξεχνᾷς ὅμως πῶς ἔχουμε καὶ μερικὲς μικρούτσικες σφίγγες. Αὐτὲς θὰ βοῦζουν κάποτε γύρω στ' αὐτιά σου, καὶ κανέναν, μῆτε ὁ μεγαλήτερός σου ὁ διαφεντευτής, δὲ θὰ μπορῇ νὰ τίς πιᾷ.

Αὐτὲς οἱ σφίγγες εἶναι ψυχές. Τὴν ψυχὴ δὲν τὴν πιάνεις, ὅσο φιλὰ δίσχτυα κι ἂν στήσῃς. Ρώτηξε τὴν πιδ τετραπέρατο συδουλάτορά σου ἂν ἔπιασε ποτὲ σκλάβο πού νῆχῃ πιεσμένη καὶ τὴν ψυχὴ του, τὸ νοῦ του. Μὲ τί λογῆς ἀλυσίδες νὰ δέσῃ τὸ νοῦ, τὴν ἰδέα; Ἄν ἡ ἰδέα ἔχῃ μέσα της φωτιά καὶ μπαρούτι, τὸ πολὺ νὰ τὸ μυρίστῃ ὁ φίλος καὶ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι πού τίς γεννάει. Μὰ πού νὰ κόψῃ καὶ τὴν ἰδέα! Αὐτὴ ζῇ καὶ μεγαλώνει καὶ σκορπιέται: σὶν τὸν ὑδράργυρο, καὶ πάλι μαζώνεται, καὶ πάλι σκορπιέται, καὶ τρέχει καὶ χύνεται μέσα σὲ χίλιες τρύπες πού τὸ δαχτυλάκι του δὲν μπορεῖ νὰ χωρήσῃ.

Χίλιες φορές εἶχαν ἀφορμὴ νὰ τὴ σπουδάζουν, κ' οἱ παπποῦδες σου, κ' οἱ πατέρες σου, κ' ἡ ἀρετιὰ σου ἀκόμα, τὴν τρομερὴ τὴ δύναμη αὐτῆς τῆς μικρούτσικης σφίγγας, κι ἀκόμα θαρρῶ πῶς δὲν τὴν καλονοιώθει ὁ νοῦς σου. Καί γιὰ νὰ τὴν καλονοιώσῃ, ἔλα νὰ σοῦ καθίσω αὐτὸ τὸ στερνό μου τὸ κεντρί, νὰ τρίβῃς κατόπι τὸ μάγουλό σου καὶ νὰ μὲ θυμάσαι.

Σὰ σκορπιστῇ αὐτὴ ἡ ἰδέα, πού τὴ λέν καὶ πού δὲ σοῦ τὸ φανερώνω νὰ μὴ σοῦ κατέβῃ καὶ ξαφνικό, ἀρχίζει κι ἀνάβει μεγάλη φλόγα μέσα στὶς τυραννισμένες καρδιές, πού ὅσο τὴ φυσάεις, τόσο μεγαλώνει ἐκεῖνη. Κι ἄλλοιμονο τότε στὸν τύραννο, στοὺς παρατυράνους καὶ στὰ τυραννόπουλα. Ἐνας ἓνας θὰ πέφτουνε σὰν τσουρουφλιασμένες μυῖγες στὴ φωτιά καὶ θὰ καίγονται. Καὶ σὰν καίγουνε, καὶ ξεβρωμένη ὁ κόσμος, τότες πέφτει οὐράνια βροχὴ ἀπὸ πάνω, καὶ σβύνει ἡ φωτιά, καὶ φυτρώνει χορτάρι, καὶ πρασινίζει ὁ κόσμος, καὶ γίνεται χαρὰ Θεοῦ, κ' ἔρχονται οἱ γραμματισμένοι

νὰ κάμω καὶ τίς εἶχα ξεχάσει τίς θυμήθηκα σὴ μερα. Πρῶτα-πρῶτα πῆγα στὴν Ἑλένη τὴ φιλενάδα μου. Μὲ ὑποδέχτηκε μὲ ξεχωριστὴ περιποίηση καὶ μοῦπε πῶς ἀδίκως ἄλλο καὶ τι πολὺ σοβαρὸ θὰ γενεῖ στὸν κόσμο γιὰ νὰ τάπορσίσω ἐγὼ νὰ πάω ἐπὶ τῆς.

— Ναί, ναί· καὶ τι πολὺ σοβαρὸ θὰ συμβεῖ, τῆς ἀποκρίθηκα συλλογισμένα καὶ μὲ κοίταξε ξαφνισμένη μὲ τὸν τόνο πού τὰ εἶπ' αὐτά.

Εἶχε κι ἄλλες ἐπισκέψεις κ' ἐγὼ εὐχαριστήθηκα πού πέρασε ἡ ὥρα μὲ τὴ συντροφιὰ.

Δυὸ κυρίες κοντὰ μου κουβεντιάσαν γιὰ τὰ μωρουδιακά τοῦ παιδιοῦ μίαν ἄλλην.

— Δὲ φαντάζεστε, madame, τί πολυτέλεια! Ὅλα εἶναι ἀπὸ βαλκανιστὴν νταντίλες καὶ κεντήματα μεγάλης ἀξίας!

— Μὰ ποιὸς εἶταν ὁ νουνός, ξέρετε;

— Ὁ κ. Σαρῆς· τὸν γνωρίζετε; Ὁ τραπεζίτης ἐκεῖνος ὁ πλουσιώτατος.

— Ἀ, ξέρω τώρα. Ἐκεῖνος πού μένει στὸ ξενοδοχεῖο τῆς Γαλλίας καὶ συνοδεύει πάντα μιὰ κομψότατη κυρία.

— Ναί, ναί· ἐκεῖνος ἀκριβῶς.

— Μὰ εἰδате, νὰκούσω πῶς αὐτὴ ἡ κυρία εἶταν

καὶ γράφουν ἱστορίες, τί λογῆς πῆγε μιὰ φορὰ ἓνας Μεγάλος Τύραννος νὰ σβύσῃ μιὰ μεγάλη φωτιά, καὶ τσουρουφλιστῇκαν τὰ φτερά του, κ' ἔπεσε μέσα, καὶ χάθηκε ἀπὸ τὸν κόσμο μιὰ γιὰ πάντα, καὶ κείνος, κ' οἱ παρατυράννοι, καὶ τὰ μικρὰ τυραννόπουλα.

(1896)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Σ Α Δ Ω Μ Η

Στὸν κ. Παῦλο Νιρβάνα

...Φόρεσα στὴν ψυχὴ μου ταυγάτικο φουστάνι παρδολό, καὶ τὰ κατάμαυρα μαλλιά της, τὰ σγουρά, ἀφισά της τα ἐξέλεκα στὶς γόμνες της πλάτες... Μὲ ρό'α πορφυρὰ στόλισα τὸ κεφάλι της καὶ τὰ στήθια της τὰ σφιχτόσαρκά... Καὶ τὰ μπράτσα της τ' ἀπαλά μὲ βραχιόλια μπρούτζινα τᾶζωσα... Καὶ ντέφια καὶ κρόταλα γιὰ νὰ κρατεῖ τὸ ρυθμὸ τοῦ χοροῦ ἔδωσά της καὶ τὴν ἔστειλα στὸ ξεφάντωμα... Κ' εἶτανε ὁμορφότερη, εἶται ντυμένη, ἡ ψυχὴ μου καὶ τὴν καμαρώνω, καὶ τὴ χαίρομαι ἐγὼ!

...Τὸ γέλο της κρυσταλλένιο καὶ δυνατό, ξεχύνεται θεότρελλο πάνω ἀπ' ὅλο τὸ ξεφρενιασμένο δργίσμα, καὶ, ὡς μάτια της, τὰ μεῖα περδιάστικα μάτια της, φλόγες σκορποῦνε γύρω τους καὶ χάδια... Ἐκπλωμένη τὴ βλέπω νὰκούει προσεχτικὴ καὶ χαμογελοῦσα τὰ λόγια πού ψιθυρίζουνε ἀνυπόμονοι πόθοι στὴ μάϊσσα μελαχρινὴ της ὁμορφάδα! Κ' εὐτυχισμένη ἀφουκράζομαι τὸν ἔμνο τὸ Διονυσιακὸ πού γλυκόλαλη κ' ἐρωτικὴ ψέλνει στὴ χαρὰ τῆς Ζήσης! Ὁρμητικὸς κι ἀνυπόταχτος ὁ πόθος τῆς Ἡδονῆς χαϊδεύει ἀλαφρὰ τὰ βαρεῖα της βλέφαρα καὶ γελᾷ κρατώντας ἔχειλο τὸ ποιητὴ τῆς χαρᾶς!... Ὅλο, ὅλο θὰ τὸ στραγγίσουνε τὰ κατακόκκινα χεῖλη της σὲ λίγο!... Μεγάλο Πανηγέρι!...

Ἡ ψυχὴ μου ἀπόψε, μὲς στὸ μεθύσι τὸ μεγάλο τῆς Ἡδονῆς ὁλόγυμνη θὰ χορεύει τὸ χορὸ τῶν «Ἐπὶ πέπλων» μπρὸς τὸν Κοσμοκράτορα τὸν Πόντο!... Μπρὸς τὸν παλιὸ της Ἀφέντη καὶ Δεπότη!...

II

Συνθροπὸς κι ἀμίλητος Ἐκεῖνος. Σὰν ἀρχοντας μῆψε καὶ κάθισε... Στὴ μορφὴ του τίποτε δὲ μαρ-

μὴ γυνίκα... τέλος πάντων... καὶ τὴ συνάντησε μιὰ βραδιά κ' εὐτὺς τὴν ἄλλη μέρα τὴν πῆρε στὸ σπῆτι του; Καὶ τὴ λατρεύει!

— Εἶναι ὁμορφὴ; ρώτησε μιὰ ἀσκημη.

Τώρα ἡ συζήτηση εἶχε ἐκπλωθεῖ σ' ὅλη τὴ σάλα κι ὅλες οἱ γυναῖκες κουβεντιάσανε μ' ἐνδιαφέρον γι' αὐτή.

— Ὁμορφὴ;... Ἐκαμε μιὰ μ' ἐκφραση λίγο εἰρωνική, σὰ νῆθελε νὰ γελάσει τὴν ἄλλη μὲ τὴν ἀφελειὰ της. Εἶναι ἀνάγκη, νομίζετε, νᾶναι ὁμορφὴ μιὰ γυναῖκα γιὰ νὰ τὸν ξετρελλάνῃ τὸν ἄντρα; (Μήπως ἐσὺ πού ρωτᾷς εἶσαι ὁμορφὴ; Κι ὅμως ὁ ἄντρας σου σὲ πῆρε δίχως προῖκα καὶ τὸν τραβᾷ ἀπὸ τὴ μύτη τώρα.)

— Αὐτὲς οἱ γυναῖκες εἶναι οἱ τυχερές! Μὰ τὸ Θεὸς, σ' αὐτὸν τὸν κόσμο δὲν ξέρεῖ κανεὶς πῶς εἶναι σωστό! Πρόστεσε μιὰ ἄλλη περίφημη γιὰ τὰ καμώματά της καὶ συμφώνησε μαζί της μιὰ γεροντοκόρη πού δὲν κατόρθωσε νὰ τραβήξῃ ποτὲ οὔτε διαβατάρικα τᾶντρίκια βλέμματα πάνου της.

Ἄλλη παρέκει θάμαζε τίς τουαλέττες πού βάζει ἡ κυρία... Καὶ πρὸ πάντων μιὰ ρίζ πούφερε τώρα ἀπὸ τὴ Βιέννη.

— Ἐκεῖνη δᾶ, ὅλο ἔτσι ντύνεται. Πάντα ἀπέξω-

τυρούσε στοχασμό κανένα!... Ήρεμα κοίταζε τους χαροκόπους, διακριτικά σβύνοντας το χαμογέλιο πού, περιγελαστικό, πότε-πότε διάβαινε από το χλωμό του σφιγμένο στόμα.

III

Φωνές και βουϊτό και γέλια αντηχούσανε στη σάλα.

Το ξεφάντωμα έφτανε στο κατακόρυφο! "Αντρες και γυναίκες μεθυμένοι κραυγαλούσανε.

Κ' είχε αποκάμει η Χορά να κερνά κ' η "Ηδονή κορμιά να κουράζει κ' οι Πόθοι άνίκανοι ήσαν πιά κι αέτοι να δυναμώσουν τα χαλαρωμένα ιεθρα!

Και παρουσιάστηκε η ψυχή μου στο Μεγάλο της Κολοσμένο, σκεπασμένη τους «έπιτά πέπλους» και τους άντικρυσε περιφρονητικά κι αυθάδικα!

Σκλάβο του λευτερωμένου, θά χόρευε τώρα μπροστά του τον παράφορο χορό της "Ηδονής! Νικήτρα του θά τον περιπαίξε, ρήχροντάς του ένα ένα τους πέπλους της στα πόδια του! Τα νιάτα της δά θα καταλυούντανε πιά ανώφελα στην άγκαλιά του την παγωμένη... Τό Κάστρο τό άπάτητο κουρσεύτηκε κ' η Δεσποτήσσα έφυγε και πάει πασίχαρη για της Ζωής τ' άμαρτωλά ξεγύχια και τα γλέντια!..

Και χόρευε, και χόρευε η ψυχή μου μεθυμένη δ του χορού τη ζάλη και τις έπιθυμίες πού ξυπνούσανε άείθασσες στο ίμα της... κι δλοένα οι πέπλοι πέφτανε, και φαίνονταν σιγά-σιγά τό πανώριο της τό κορμί, δλο φρικιάση έρωτική και πόθους πύρινους!... Κ' έχόρευε, κ' έχόρευε η ψυχή μου μεθυμένη, ως θύου πού η μουσική σά χάδι άπαλώτατο σιγά σιγά ξεγύχισε σ' έρωτικό άναστέναγμα... κ' έγιναν οι κινήσεις της άργες και κουρασμένες. Τα χέρια της δέν είχανε τη δύναμη να ερέξουνε τον άστεγνό των πέπλο...

Στη σάλα φωνή δέν αντηχούσε πιά! Οι λάμπες είχανε σβύσει...

Κι διαν λιπόθυμη η ψυχή μου γύρεψε κάπου ναγκουμπήσει, δ Πόνο: τη δέχτηκε στην άγκαλιά του, χ μογελώντας τό Μεγάλο του είρωνικό χαμόγελο.

Κάστρο (της Κρήτης).

ΓΑΛΑΤΕΙΑ Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ

ΓΡΑΦΕΣ ΛΙΓΟΛΟΓΕΣ*)

Δ'.

ΠΟΛΗ, 20 του Μαγιοῦ 908

Τό μεσημέρι έφαγα στοῦ Τοκατλιάν με κάπιο φίλο μου. Πλάι μας τρώγανε δυό Βουργάροι άξιωματικί σταλμένοι: εδῶ γιά υπάλληλοι τάχα της Βουργάρικης Έξαρχείας. Ο ένας άψηλός, άντρου λιακας, δ άλλος κοντούλης, με γιομάτος πονηριά. Τρώγοντας κουβεντιάζαμε. Λέω τῷ φίλου μου:

— Νιώθω ένα βουργάτικο αὐτί να μεῦ γαργαλάει τό σέβικο και μιλα σιγανώτερα.

— Μπα! μου άποκρίνεται γελώντας δ φίλος μου. Για τό Γλωσσικό ζήτημα μιλάμε!

Και γυρίσαμε στο γλωσσικό ζήτημα κάπια κουβέντα μας σκετική με τα Μακεδονικά. Κι δ σέβικος μου λευτερώθηκε από τό ζυγό του βουργάτικου αὐτιού.

Τό δειλινό ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου έβλεπα άντικρύ, πέρ' από τόν Κεράτιο, ναπλώνεται τό άρχαίο Βυζάντιο. Όρες τόβλεπα, τό μελετούσα σά σε άνοιχτό βιβλίο και πότε δακρύζα και πότε γιομίζα έλπίδες. Νά, και τό Πατριαρχείο μας πού ύψώνεται στο Φανάρι. Συμπάθα με, με δίχως ναν τό θέλω, κεί πού αναθυμίζουνα διάφορα ιστορικά γεγονότα βλέποντάς το, άνοιξα την άπαλάμη μου, όχι βέβαια για ναν τό χαιρετήσω.

...Την Πολιτεία δυό λάμπες τη ρημάζουνε, η λύσσα του κολόγερου, του δάσκαλου η μαγία.

"Ο,τι κακό έκαμε δ δάσκαλος στο Γ. νας, άλλο τόσο, ίσως και μεγαλύτερο, έκαμε κι δ κολόγερος. Νά, λοιπόν κι άλλη μια φορα...

Ε'.

Με ίδια μερομηνία

Και δεύτερη λιγδολογη σήμερα. Θά του πῶ κατ' χαραχτηριστικό πού είδα χτές κάτου, στο Γαλατά, και πού είναι άρκετό να σε μπάσει στ' άδύτα της τρομοκρατίας πού βασιλεύει δῶ.

Χαζεύαμε δυό τρεις φίλοι—είταν πάνου κάτου 5 η ώρα—στο μεγάλο γυμφορι, όντας βλέπουμε να περνάει, τρεβώντας προς τη Σταμπουλ, κάπια δ

*) Η άρχή του στον αριθ. 341.

μαζα, Βιτώρια, πολυτελέστατη και κλειστή. Την πρόσεξα.

— Κάπιος του Παλατιού, μου λένε, θάναί μέσα...

— Κανένας πρίγκηπας...

— Και γιατί δέν τονέ χαιρετάνε;

— Τι λές, χριστιανέ μου;

Και ξακολούθησε δ ένας σιγαλόφωνος:

— Νά, εγώ γνωρίζω πολυκαλά τό Διάδοχο, τό Ρεσάτ Έφέντη, κι όμως αν άντικρύσω την άμαζά του στο δρόμο θάν τό στρίψω στη στιγμή η θα καμωθῶ πῶς σφουγγίζω τη μύτη μου. Νάν τονέ χαιρετήσω δέν μπορώ "Α με δει κανένας σπιούνος, κ' είναι γιομάτοι οι δρόμοι άπ' αὐτές τις όχιές, ναν τονέ χαιρετώ, θάν τό αναφέρει άμέσως στο Γιλντιζ και τρέχα γύρευε! Να μην τονέ χαιρετήσω πάλι, σά ζόρικο τό πράμα. Αύριο μεθαύριο θα γενεί Σουλτάνος και σαν Τουρκος πούναί θάν τό θυμάται πῶς δέν τονέ χαιρέτησα. "Ο,τι δέν πάθω από τό Χαμίτ, θάν τό πάθω από τό Ρεσάτ... Δέν τους φασκελώνεις!... Ζωή τη λές κι αὐτή;

Η κατασκοπεία εδῶ, η σπιουνιά, βράσκειται στη δόξα της. Όλοι κατασκοπεύουν, άντρες, γυναίκες, παιδιά. Η άδερφή τόν άδερφό, δ γιος τόν πατέρα, η δούλα την κυρά—άκόμα και κοκότες, λέν, έχει σκερπίσει τό Γιλντιζ στα μεγάλα κέντρα για να κατασκοπεύουν τους έπίσημους Τουρκαλάδες! "Ο χαφτίες, δ κατασκοπος δηλ., δέ θεωρείται άτιμωτικό έπάγγελμα καθε άλλο. Ένα έπάγγελμα κι αὐτό, με δημέσια θέση, σαν τις άλλες. Θυμάμαι πέρσι ένα δειλινό στην Πρίγκηπο. Μας φιλοξενούσε δ κ. Φ. στο παραδεσέσιο ζοχικό του. "Τότερ' από τό φαί, είχαμε κατεβεί κάτου στο άκροθαλάσσι, και ξαπλωμένοι στον ήσκιο, κάτου από τα δλοδρόσα τσάμια, κουβεντιάζαμε για χίλια δυό πράματα. Πλαί από τό ζοχικό του κ. Φ. ύψωνότανε μια βίλλα όνειρο.

— Καπιανού μεγιστάνη θάναί! είπα με θυμασμό.

— Ναι, μου άποκριθήκανε, είναι του άρχισπιούνου του Γιλντιζ!

"Οσο φυσικά κι α μου τόπανε, άνκτριχίκα.

— Καλή γειτονιά! είπα.

— Ναι, δέν είναι κακός άθρωπος!

Νάναί άρχικατάσκοπος του Γιλντιζ και να μην είναι κακός άθρωπος! Αὐτά τα παράξενα μοναχά εδῶ μπορείς ναν τάκούσεις!

φέρνει τα φορέματά της.

— Θαρρείς άρχε πῶς γίνεται πιδ κομψή σαν τα ράφει στο έξωτερικό: Νά σάς πῶ, ποτέ μου δέν είχ' αὐτή την άννηρία. Καστίζουσε τό διπλό και καμιά φορά, η πού χάνονται δλοτέλα, η πού λαβαίνει κανείς κάτι πράματα πού δέ β.ζούνται. Έγῶ τόπκα μια φορά κ από τότε έκαμα όρκο! Δέ βρρίστε. Έδῶ βρίσκουμαι και πάλι δέ μένω εύχαριστημένη, κι απόξω θα βάλω φόρεμα να μ' άρέσει! Έπειτα, αὐτά πάλι είναι γούστα "Ισως εκείνη να μένει εύχαριστημένη. Πρόστεσε χαμογελώντας ευγενικά, για να μην περσει στις άλλες η ιδέα πῶς θελει να κατηγορήσει αὐτές πού ραδουνε στο Παρίσι τις τουκλέτες τους.

Ένας κύριος με πλησίασε και με ρώτησε γικτί δέ μιλῶ κ' εγώ. Κάποιος κυρία, βλέποντας στο δρόμο, είπε ξάφνης: α'Η κ Παρίση περνούσε τώρα από δῶ Τι όμορφη πῶ είναι! (Η Μαίρη: και πού πηγαίνει σήμερα και πῶς μπορεί και συλλογεται άλλο τίποτε χωρίκ από την αυριανή μέρα!) Η άλλη κυρία ξαναείπε πάλι: α'Η καμμένη διαρκῶς μένει μοναχή. Ο άντρας της δ ο λείπει. Έχει, λένε, πολλές υπεθέσεις στη Γερμανία.

— Πάντα μοναχή, αλήθεια—είπε η Έλένη

κι όμως π τέ κανείς δέ βεβήκαε να την κατηγορήσει στο παρκαμικό. Αλήθεια είναι τύπος άρετής η κ. Παρίση!

— Πολύ φίλη μου, παραπολύ φίλη μου, άπο κριθηκα με νευρικη ζωρογητα πού δέ μπόρεσα να κρατήτω.

— Φοβηθήκατε μήπως κανείς τολμήσει να της πετ κακό και βιαστήκατε να τέν έμποδισετε; με ρώτησε χαλογελώντας δ ίδιος κύριος, πολύ δικαιολογημένα.

Νά φοβηθῶ; καθόλου! Δέν πιστεύω να βρεθεί κανείς ίκανός να την κακολογήσει τη Μαίρη. (Κανείς άλλος από μένα δέ θάχει ποτέ τό δικαίωμα να την κακολογήσει τη Μαίρη, γιατί κανείς άπ' όλους σας δέν ξέρει πῶς εγώ αύριο θα την έχω σπίτι μου με έαν άντρα. Όλοι σας τη θαρρείτε πρόνιμη, γιατί δέ μπερτε να ξερετε τί έχει στην ψυχή της, όπως και σά: κανείς δέ μπορεί να καταλαβει τί συλλογέστε. Φαντάζουμαι πόσο θάναίγατε τα μάτια σας και ταυτιά σας και τί ήδονή θα χυνόταν στα πρόσωπα σας, αν εγώ ήθελα τώρα να σας πῶ κάπια λόγια. α Η διαγωγή της Μαίρης είναι πρότυπο. Γιατί δέν ξέρετε τίποτε, τό λέγε και κάνετε πῶς τη θαμάζετε αν όμως είτανε δ λαι

να σας μιλήσω γι' αὐτή, θα β έκαμε πῶς θα κάνατε. Θά με περικυκλώνατε σαν τις μέλισσες και θα βουίζατε γύρω μου, να με ξαναρωτάτε αν ξέρω κι άλλα πράματα. Καμιά σας δέ θα σιωπούσε και δέ θάμενε ευγενικά κι άδιάφορη, γιατί εδῶ από τη μια μεριά δείχνετε πῶς τη θαμάζετε, από την άλλη τη σιχαίνετε γιατί δέν της λείει κι αὐτηνης ο κόσμος ό,τι λείει και για σας. Σας ξέρω, σας ξέρω. Μα εγώ όμως δέ μιλάω, γιατί α μιλούσα δέ θα την κατηγορούσα πῶς έχει έρωμένο, εγώ! Θά σας φώναζα μόνο άπειλισμένα με του θανάτου την άγωνία στην ψυχή μου: α Αὐτήν τη βλέπετε: Αύριο θάρθει στο σπίτι μου! Της παραχώρησα τό κρεβάτι μου και τόν έρωμένο μου! Τόν έρωμένο μου πού αγαπῶ και τρελλαίνουμαι γι' αὐτόν. Μα σεις δέ θα με καταλαβίζατε, θα με κοιτάζατε μόνο και θα έβλεπα στα μάτια σας όλη τη χυδαία βλακεία πού σας χαραχτηρίζει σ' αὐτά!)

Μά τί λένε τώρα; Φαίνονται όλες άπορορημένες: στη συζήτηση. Τα έπιπλα έμειναν κι άκουαν κι αὐτά. Μικ "Αποροδότη της Μήλου στο βάθος της, έσκυβε χαμογελαστή κι άκουε. Κατι μικρό "Ερωτες δλόγουντο πού πάζανε γύρω σ ένα βαζο με τα ρόδα, είχανε διακόψει τα παιχνίδια τους και δέν

Ἀλοίμονο! Για νὰ χτίσει αὐτὸς ὁ καλὸς ἄνθρωπος μιὰ τέτια βίλλα, γιὰ νὰ ζεῖ μὲ μιὰ τόσο ἀρχοντιά, πόσοι ἀθῶοι, καταγγελλόμενοι ἀπὸ δαύτονε κι ἀπὸ τὰ ὄργανά του, δὲ θὰ κάμανε βουτιά στὸ Βόσπορο καὶ δὲ θὰ γευτήκανε τίς γλύκες τῆς ἐξορίας! Καλὰ ἐπιτέλους ἡ πολιτικὴ καὶ κυβερνητικὴ ἐξαχρείωση στὴν Τουρκία. Μὰ τὸ Γιαντίζ, μὲ τοὺς χαφτιάδες του, δούλεψε θορῶ καλὰ καὶ γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐξαχρείωση.

ΣΤ'.

21 τοῦ Μαγιοῦ, πρωΐ

Σοὺ μίλησα κι ἄλλοτες γιὰ τὸ Θανάση. Θὰ σοὺ μιλήσω γιὰ δαύτονε κι ἄλλες, πολλές φορές. Εἶν' ἕνας περιέργος τύπος πού μοῦκαμε βαθιὰ ἐντύπωση. Πήγα χτὲς στὶς 4 τοῦ γιαντροῦ. Ὁ γιαντρός ε-
λαιπε ἀπὸ προχτὲς στὸ νησί, τόξερα, μὰ βρήκα τὸν ὑπερέτη τοῦ τὸ Θανάση καὶ γι' αὐτόνε ἴσια ἴσια πῆγα. Ὁ Θανάσης εἶναι ἴσαμε τριάντα χρονῶνε, γίγαντας στὸ κορμὶ καὶ στὴν ψυχὴ καὶ δημοτικί-
στις φανατικώτατος.

Μὲ δέχτηκε στὴν τραπέζα, ἔφερε δυὸ μπου-
κάλες μπύρα καὶ—τὸ θερίο!—ἕνα μάσο χερόγραμμα
κι ἀρχίνησε νὰ μὲ διαβάξει τὸ δράμα του!...

Πῶς τὸ λένε τὸ δράμα του, δὲ θυμάμαι τώρα.
Θυμάμαι μοναχὰ πῶς τὸ κύριο πρόσωπο λέγεται
Βυθογόριος καὶ συμβολίζει τὴν ἐθνικὴ ψυχὴ πού
κατεδαίνει στοὺς βυθοὺς τῆς παράδοσης καὶ γυρίζει
φέρνοντάς μας ὅτι χρῆσιμο ἢ ἐθνικὸ ἀνασέρνει ἀπ'
αὐτοῦς Αἰ, δὲν εἶναι μοναδικὸ τὸ σύμβολο;—Μὰ
καὶ τὸνομα τί χαρακτηριστικὸ!

Τὸ δράμα του εἶναι ἔξω φρενῶν, ἄτεχνο,
φλύαρο, μπόσικο σὲ πικρὴ μερίε, μὰ ἔχει σκηνὲς
σκόρπιες δῶ καὶ κεῖ ἀληθινὰ Σαίξπηρσιες κ' ἔχει
κομάτια, λυρικὰ ἰδίως, πού σὲ κάνουν καὶ βγάξεις
μὲ σεβασμὸ τὸ καπὶλλο σου.

Τὸν ἔβλεπα κ' ἔγραφε μὲ τὸ χερί του καὶ μὲ
τὴν ἀνορθογραφία του, σὲ τὸτο δῶ τὸ καρνεδάκι
ἕνα τραγοῦδι ἀπὸ τὸ δράμα του:

Κρίμα σὰ τόσα κάλλη σου,
κρίμα στὴν δμορφιά σου,
σὲ εἶδαν τὰ παιδιὰ σου
Τούρκα, Ἀγία Σοφία.

Τὰ σήμαντρά σου δόσα-ε,
πυλῆσαν τίς καμπάνες

οἱ Γενταραγάδες
γιὰ χύση τοῦ χαλκιά.

Κρικέλια γίναν καὶ χτυποῦν
κουφά, κουφά στὴ θύρα,—
μὲ κλάρες λὲν τὴ μοῖρα...
—ὦ, τί ταπεινωσιά!

Δὲν ξέρω πῶς μοῦ φανήκανε κείνη τὴ στιγμή
τοῦτ' οἱ στίχοι. Εἴμουνε ξαπλωμένος στὸ ντιβάνι
ἀντικρῦ μου, ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο, ἔβλεπα
τοὺς μινιαρέδες τῆς Ἀγίας Σοφίας. ἄκουγα ἕνα ραγιά
νὰ τραγουδᾷ, ἰστώντας καὶ σ' ἄτεχνους στίχους
μὲ δυνάτη καὶ γιομάτη φωνὴ τοὺς πόθους τῆς Φυ-
λῆς—αἰ, κείνη ἡ στιγμή κατὶ εἴτανε γιὰ μένα!...

Ὁ Θανάσης δὲν εἶναι ὑπερέτης τοῦ σπιτιοῦ·
εἶναι ὑπερέτης τοῦ γιαντροῦ, ἕνα εἶδος βοηθός του.
Ἀπὸ δεκατέσσερα χρόνια βρίσκεται σιμά του καὶ
τονὲ βοηθεῖ, καθὼς λέει, καὶ στὶς ἐγγειρήσεις...

—Μπρὶ Θανάση, τοῦ εἶπα, εἴγινες καὶ γιαν-
τρός;

—Ὁ, τί θέλησα εἶναι, μοῦ ἀποκρίθηκε. Ὁρ-
θογραφία μοναχὰ δὲ θέλησα νὰ μάθω, γι' αὐτὸ καὶ
δὲν ἔμαθα!

Ἐχει διαβάξει καὶ καλοχωνέψει τόσα καὶ τόσα
πού ὄντας σοὺ μιλάει ξεγελιέσαι καὶ θαρρεῖς πῶς
κουθεντιάξεις μὲ μορφωμένο ἄνθρωπο. Καὶ μπαρὶς
δὲν εἶναι μορφωμένος, δὲν ἔχει δηλ. ἀληθινὴ μόρ-
φωση;

Ὅντας φύγαμε ἀπὸ τὸ σπιτί...—Μὰ τὰ παρα-
κάτου, ἄφισε νὰ σοὺ τὰ πῶ στὴν ἄλλη μου λιγὴ
λογη.

ΙΕΙΟΝΑΣ

ΟΝΕΙΡΟΥ ΠΕΡΑΣΜΑ

Στοῦ Μάη τὸ δαίλι τὸ ξανθὸ σ' ἀντίκρουσα πὸν πέρ-
ναγες

Κ' ἐντὸς μου γλυκοχάραξεν ἡ δέηση κ' ἡ λατρεία.
Τώρα, ποιά τάχα δύναμη μοῦ φέρνει τὴν εἰκόνα σου,
Τώρα, πὸν μόνος περπατῶ κι ἀργὰ στὴν ἐρημία;

Πόσες φορές μὲ μάγεψαν τὰ μουσικὰ τὰ ψέματα,
Πόσες φορές μὲ τρώμαξεν ἡ φόνισσα ἡ Ἀλήθεια.
Γιὰ τοῦτο μέινω ὡς διάβηκες καὶ μὴν ἐρῶθης, ὦ ἀγύ-
ριστη!

Σὰν τὰ παλιὰ θὰ σάραπῶ πὸν σβύσαν παραμύθια..

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 3.—Γιὰ τίς Ἐπαρχίες Δρ.
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Δρ. Χρ. 10.

Γιὰ τίς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρέμνες (2 Δρ. τὴν τρι-
μηνία) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἀδὲ στέλλει μπροστὰ
τὴ συνδρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίβκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στα βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ.
Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρῦ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Σύνταγο δὲ «Σολωμός».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ Βουλὴ μας—Οἱ ψευτιὲς τοῦ τύπου μας—
Ὁ «ἄγνωστος» καὶ τὰ «ὄργανα»—Στενὴ
κ' εὐρεία—Οἱ κοῦρες τοῦ κ. Σιάνη.

ΔΕΝ εἶναι ἀπαρτία τὴ Δευτέρα καὶ τὸ περιμέ-
ναμε. Ἐστὶ γίνεται ταχτικά ὅταν εἶναι νὰ πρωτα-
νοῖξαι ἡ Βουλὴ. Οἱ βουλευτὰδες μας παίζουν τὸ
κρυφτούλι στὴν Κυβέρνηση, κάνουν τὸ δύσκολο,
καλυπτεροῦν καὶ τὰ τέτια, γιὰ νὰ πιτύχουν τὰ
ρουσφετάκια τους. Ἀ δεῖξουν προθυμία καὶ τρέ-
ξουνε μὲ τὸ πρῶτο κάλεσμα, δὲ γίνεται τίποτα. Ἡ
Κυβέρνηση κακομαθαίνει δὲν τοὺς φοβάται ἀνάγκη
δὲν τοὺς ἔχει. Καὶ τότε τί γίνεται; Οἱ «ἀγοσιπτοὶ
συμπολίται» πού καρτεροῦνε μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα,
πῶς θὰ ἱκανοποιηθοῦν; Καλυπτεργία λοιπὸν καὶ δῶ
εἰμαστέ! Ὅχι τί; Ναν τὸ πάρει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀπό-
φαση ἡ Κυβέρνηση πῶς εἰλεῖς τὴν κρατοῦμε κι ἂ
δὲν κάνει τὰ κέφια μας, πρεῖ, χάθῃ κε!...

Κι αὐτὸ λέγεται ΠΟΛΙΤΙΚΗ, παρακαλοῦμε. Καὶ
μὲ τέτια πολιτικὴ καμαρώνουμε καὶ τὸ τελαλῶμε
ἀπὸ τίς καθημερινὲς ἐφημερίδες, δίχως στάλα νὰ
ντρεπόμαστε, πῶς κατὶ ἐπὶ κάνουμε, πῶς θὰ ξε-
δοῦμε ἀπὸ τὸν κομματικὸ βούρκο πού καιροὺς καὶ
χρόνια κυλοῦμαστε! Ἀλοίμονο, κάθε εὐγενικὴ
προσπάθεια, ὅσο δυνατὴ κι ἂν εἶναι, ξεμυδενίζεται
ὅσο λειτούργει ἔτσι μιὰ τέτια Βουλὴ.

*

ΚΑΠΙΟΣ φίλος μᾶς γράφει ἀπὸ τὴν Πόλιν τὰς Ἀθηνῶν:

ἀκούονταν τὸ γέλιο τους.

—Καλὲ σωπάτε, εἶναι τελειωμένα πράγματα,
θὰ τὴν πάρει ἔδωκε τὸ λόγο του.

—Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε νὰ μὴ τὴν πάρει κιόλας.

—Μὴν τὸ λέ-ε αὐτὸ ἂν τὴν παίρνει, ἢ πῆ
πῶς τὴν ἀγαπᾷ κι ἂν δὲν τὴν ἐπιρνε, κανεὶς δὲ θάχε
νὰ τοῦ ζητήσει τὸ λόγο.

—Καὶ γιατί νὰ μὴ τὴν πάρει; Καλύτερη θὰ
εἴρκε; εἶπε πειραγμένη μιὰ μητέρα πούχε τέσσε-
ρεις κόρες ἀνύπαντρες, ὅχι γιατί κατὰ βάθος τὸ
σκέπτονταν, παρὰ γιατί δὲν ἤθελε νὰ περάσει πῶς
φρονόισε τὴν κόρη. Ἄν τὴ ρωτοῦσε κανένας χωρί-
στὴ εἰμωνα βέβαια πῶς θὰ τοῦλεγε: «Χρειαζόανε
ἀκόμη νὰ κάμει πῶς πολλὰ γιὰ νὰ βρεῖ καλύτερη
τύχη, ἔννοια σας κ' ἤξερε αὐτὴ τὴν τέχνη καὶ τὸν
ἀρπαξε.»

—Μὰ γιατί δὲ μιλεῖτε σὲς διόλου; μοῦ ξα-
νάπε ὁ ἴδιος κύριος.

—Μὰ τί νὰ πῶ; (Δισταδῶναι τὴν κούραση
πού ἔχουμε καποτε σὺν. τυραννιζόμενοι ἀπὸ κάποια
σκέψη, κατορθώνουμε σιγὰ σιγὰ καὶ ἀπαυλοῦμαστε
μ' ὅτι γίνεται γύρω μας, κ' ἡ ἐρώτηση αὐτὴ μοῦ
δῶσε τὴν δυσάρεστη ἐντύπωση σκυντηματικὴς σὲ
στιγμὴ γλυκίῃ ὕπνῳ.) Γ' ἔρε νὰ πῶ; πῶς μπορῶ

ἐγὼ νὰ πῶ τίποτα ἄλλο ἀπὸ κείνο πού σκέφτομαι;
Μὰ κ' ἐγὼ; Δὲν ἔχεις κ' ἐγὼ κάποια ἄλλη σκέψη
μυστικὴ νὰ σὲ κυβερνᾷ, γιὰ νὰ τρεχῇτεῖς κ' ἐγὼ
παράμερα ὅπως κ' ἐγὼ καὶ νὰ μὴ μιλεῖς; Ὅλες
αὐτὲς οἱ γυναῖκες δὲν ἔχουν ἄλλες σκέψεις στὸ νοῦ
τους ἄραγε; Ὅλες αὐτὲς εἶναι ἀληθινὰ ζήνοιαστες
πού φέρουνται ἔτσι ἡ ὑποκρίνονται; Κάθε μιὰ βέ-
βαια, δὲ μπορεῖ, θάχει κατὶ τι πού τὸ κρύβει. Μὰ
τότε πῶς εἶναι δυνατὸ καὶ τὸ βγάξει ἀπὸ τὸ νοῦ
της; κ' ἔχει τόση ἀπροσποίητη γαλήνη σὰ μάτια
της;

1 Σεπτέμβρη.

Ἐχω μιὰ γαλήνη ἀκατανόητη ἀπλωμένη στὴν
ψυχὴ μου καὶ περιμένω. Εἶναι ἡ γαλήνη πού προ-
αγγίζει τὴν τρικυμία ἢ εἶναι ἡ γαλήνη καὶ ἔρχε-
ται ἔπειτα ἀπὸ τὴν καταστροφή; Δὲν ξέρω. Ἐγὼ
εἶμαι ἡσυχῇ. Δὲ μὲ κάνει νὰ τρέμω πιά ἡ στιγμή
τῆς συνάντησής τους. Δισταδῶναι πῶς θὰν τοὺς ὑπο-
δεχτῶ ὅπως καὶ τίς ἄλλες φορές, καὶ θὰ τοὺς γε-
λασῶ παλὶ κ' ἴσως πάλι νάχω τὴν παράξενη ὁρεξὴ
νὰ καθίσω μαζί τους σὺν καὶ προχτὲς, καὶ νὰ μιλῶ
κ' ἐγὼ ὅπως καὶ τότε, καὶ κατοπιν σὺν κατὰλῶ

πῶς παραγίνουμαι ὀχληρὴ νὰ τοὺς ζητήσω συχώ-
ρηση καὶ νὰ τοὺς ἀφίσω. Δὲν ἔχω σήμερα τίς με-
λαχολιές μου. Σήμερ θὰ ντυθῶ κ' ἐγὼ! Δὲ βλέπω
τὸ λόγο νάμαι ἀσυγύστη. Τί μὲ νοιάζει ἐμένα; Τί
μὲ νοιάζει ἐμένα; Κ' ἐγὼ ἔχω καιρὸ νὰπολάψω τὴ
ζωὴ ὅπως θέλω. Καθένας μὲ τὴ σειρά του, κ' εἶναι
γελοῖο νὰ πονῶ ἐγὼ τὴ στιγμή πού οἱ ἄλλοι ἀπο-
λαβεῖν τὴν χαρὰ. Καὶ πηγαίνω ἀνέμενη καὶ ἀνέμενη
καὶ περιμένω, καὶ νοιώθω μιὰ τρελλὴ πιθυμὴ μόλις
τοὺς δῶ νὰ τῆξω καὶ νὰ τοὺς πῶ, νὰ τοὺς φω-
νάξω: Ἀδέτε με, δέτε με, δὲ μὲ νοιάζει καθόλου,
μὰ καθόλου πού ἤρθατε δῶ καὶ πῶς ὁ Λώρης θὰ
γίνει ἐρωμένος σου εἰμένα. Δὲ μὲ μέλει καθόλου,
πίσω μου δὲν εἶναι πιά ὁ ἄνθρωπος πού πονοῦσε καὶ
βασανίζονταν ἀγιάτρευτα σὰ σὰς ἔβλεπα. Ὁ ἄν-
θρωπος αὐτὸς χάθηκε. Δὲ ξέρω τί γίνθηκε, ποῖος
μοῦ τὸν ἔδωξε, δὲν ξέρω. Καποτε θορῶ πῶς εἴστε
οἱ ἴδιοι μοῦ τὸ ἐκάματε τὸ θάμικ καὶ σὰς εὐχαρι-
στῶ! Πιστεφετὴ με. Σὰς λέω τὴν ἀλήθεια δὲν
πονῶ, δὲν πονῶ καθόλου. Δὲ γελοῖο πιά ψεύτικα,
γελοῖο μὲ τὴν καρδιά μου καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ μου χαί-
ρεται στὴν προμάντευση τῆς δικῆς μου χα-
ρᾶς πού τὴ νοιώθω νὰ ἔμπνῃ σὲ μευδιασμένο αἷμα μου καὶ
νὰ τὸ ζεσταίνει! Κ' εἶναι δὲ σὲ ζητέω καθόλου

«...Οἱ Ἀθηναῖκες ἐφημερίδες τὰ μεγαλύνουν τὰ πράματα σὲ τέτοιο βαθμὸν, ὥστε πολλοὶ τὴν διαβάξουν ἐδῶ ἔχοντες γιὰ νὰ μάθουν καὶ νὰ γράψουν καὶ τὰ παρασταίνουσιν, ἀραδιάζοντας ἀλάνκαυρα μυθιστορήματα. Πολλὰ καλὰ τοῦς τὰ χτύπησε ὁ Νουμῆς τελευταῖον».

Τὸ ξεσηκώνουμε αὐτὸ ἀπὸ τὸ φιλικὸ γράμμα, ἔχοντες γιὰ νὰ συνεισώμεν τοῦς ἐφημεριδογράφους μας (ἢ ἀφεντὰ τοῦ) οὔτε τὰ χαμπαρίζουν τὰ τέτλια μὰ γιὰ νὰ γίνονται κουδέντα.

*

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, ἡ δὲ γελοῖα καὶ εἰσαγγελία, ὑπάρχουν ἀσυννόμοι, ὑπάρχουν χωροφύλακες, ὑπάρχουν τόσα ἄλλα ἄδρανα, καθὼς τὰ λένε, τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, ποὺ ἀκριβοπλερώνονται καὶ κοστίζουν ἀρκετὰ στὸ Κράτος. Κι ὅμως ὁ ταμίης Ἀποστολάκος ποὺ ταίπωσε τόσες χιλιάδες κ' ἔγινε τόση κουδέντα γιὰ δαύτον ἄλλοτε στὶς ἐφημερίδες, εἶταν «ἀγνώστως» στὰ περίφημα αὐτὰ «ἄδρανα» κι ἔταν πῆγε νὰ παραδοθεῖ μοναχὸς τοῦ στήν Εἰσαγγελία χρειάστηκε νὰ... ἐδώσει τὸ μπιλλέτο του, νὰ πῇ δηλ. ποιὸς εἶναι γιὰ νὰ τὸν πιάσουν καὶ τὸν στείλουν στὴ φυλακὴ.

Ὡστόσο πάλι καλὸ καὶ τοῦτο. Γιατὶ μπορούσε ἀξιολογώτατα ὁ κ. Εἰσαγγελλίας νὰν τοῦ πῇ :

— «Ὁ ἀδερφέ, δὲ βαριέσαι !.. Κάνε τὴ δουλειά σου κι ἄσε μας ἡσυχούς !..»

*

«ΚΑΙ ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι πρὸς καταπολέμησην τῆς συναλλαγῆς προτιμωτέρα εἶναι ἡ στενὴ περιφέρεια. Ἐπειδὴ μὲ τὴν εὐρείαν ἑκαστος βουλευτὴς θὰ χαρίζεται πολιτικῶς εἰς τοῦς ἐκλογεῖς ὁλοκλήρου Νομοῦ κ' ἔτσι τὰ ρουσφέτια θὰ πολλαπλασιάζονται».

Γνώμη τοῦ κ. Στάη, τοῦ Ὑπουργοῦ, καὶ σοφὴ γνώμη, ποὺ τὴν εἶπε στοὺς Βολιώτες. Καὶ χωρὶς νὰ ντραπεῖ καθόλου. Σὰς τὸ βεβαιώνουμε. Καὶ δὲ βρέθηκε ἕνας Βολιώτης νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰν τοῦ πῇ :

— Κύριε Ὑπουργέ, γιὰ πολὺ βλάκας μᾶς παίρνεις γιὰ νὰ μᾶς μιλάς ἔτσι. Καὶ τὰ βυζαντινὰ ξέρουνε σήμερὰ πὺς ἡ πλατιά ἐκλογικὴ περιφέρεια λιγοστεύει τὴ συναλλαγὴ ἀπὸ ἄλλοιους τὸ βουλευτὴ ἀπὸ τὸν κομματάρχη του. Στὴν ἐξοχότητά σου ὅμως δὲ σφίγγει ἡ πλατιά περιφέρεια, γιατί μπορεί νὰ θαμάξουν γιὰ μεγάλους ἀντρες στὸ Τσιρίγο, μὰ στὸ νομὸ Λακεδαιμόνιος οὔτε σὲ ξέρουνε ποῦθε βασιτάει ἡ σκούφι σου. Κ' ἔτσι μὲ τὴν πλατιά περιφέρεια κάπως σκούρα θὰν τὰ βρεῖς στὶς ἐκλογές. Αὐτ' εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ τᾶλλα ποὺ λὲς τοῦ λόγου σου εἶναι κούφια κάρδία !..

*

ΕΠΙΕ κι ἄλλα—μὰ καὶ τί δὲν εἶπε !—ὁ κ. Στάης στὸ Βόλο. Μίλησε καὶ γιὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα καὶ εἶπε ἦ, τὸ σωστότερο, ἔγραψε, γιατί τὰ λόγια του τὰ ξεσηκώνουμε ἀπὸ κάπιο γράμμα τοῦ στὴ «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου : «Ἡ

καὶ δὲ σὲ μισῶ. Μούτκι ἀδιάφορη πὺς εἶσαι ὁμορφὴ δὲ σὲ ζηλεύω· ἡ τέχνη τῆς ἀγάπης δὲ στέκει στὴν ὁμορφιά. Εἶρε το. Θὰ σοῦ τὸ δείξω ἐγὼ ! Ποιὸς ξέρει. Μπορεῖ νὰ ξανασυναντηθοῦμε ἄλλη μιὰ φορὰ. Κ' ἐσὲν, Ἀώρη, δὲ θέλω νὰ σοῦ περῶ ἡ ἰδέα πὺς μπορεῖ νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη, δὲ μπορῶ νὰ σ' ἀγαπῶ γιατί ἂ σ' ἀγαποῦσα καὶ τόξερεις θάτανε ἀπὸν ὅρωπο νὰ δεχτεῖς νὰ φέρεις τὴν ἐρωμένη σου στὸ σπίτι μου. Τὸ καταλαβαίνεις. Μὰ καὶ γιατί νὰ σ' ἀγαπῶ ὅπου μ' αὐτὸ τὸν τρόπο θάμουν ἀναγκασμένη νὰ σὲ περιφρονῶ; Καὶ δὲν ἀξίζει νὰ μισοῦμε καὶ νὰ περιφρονῶμε καὶ νάγαποῦμε ἐμεῖς οἱ ἀνθρώποι. Εἶμαι χαρούμενη ποὺ ἤρθετε. Εἶναι πάντα καὶ νεὶς εὐχαριστήμενος σὰ μπορεῖ καὶ κάνει κάποτε χάρη στὸν ἄλλο... Ἐλάτε πάνω. Νὰ δῆτε πόσο ὁμορφὰ σὰς ταχτοποιήσα τὸ δωμάτιό σας. Φρόντισα ὅσο μπορούσα νὰ σὰς τὸ προσφέρω πρὸ ἀναπαυτικό. Μιὰ γαλήνη εἶναι χυμένη στὴν ψυχὴ μου. Ὁ Ἀώρης ! Τί θὰ πῇ Ἀώρης; Τί θὰ πῇ Μαίρη; καὶ τί Ρίτα; Ὅλοι οἱ ἀνθρώποι οἱ ἴδιοι εἶναι πάντα. Χίλιοι Ἀώρηδες μὲ περιμένουν, κ' ἡ Μαίρη δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἐγὼ, μὲς στὸ δικό της κορμί. Ὅλοι μας ἀντρες καὶ γυναῖκες εἶμαστε οἱ ἴδιοι, τὰ ἴδια φυσικά μᾶς κυβερνοῦνε καὶ μοναχὰ μᾶς κκοφαίνεται ἄδικα

δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εὐρίσκεται ἐν Βόλῳ ἐν ἀκμῇ ζηλευτῇ (τί νοστιμιὰ αὐτὴς οἱ ἀραδιασμένες δοτικὲς !). Τὰ περικαλλῇ κτρίνα τῶν δημ. σχολείων εἶναι βραβεῖον ἀρετῆς τῶν κατὰ καίρους δημοτικῶν ἀρχόντων τῆς ὥραίας πόλεώς σας, οἱ δὲ πολῦτιμοι δημοδιδάσκαλοι σας παρασκευάζουσιν ἀσφαλῶς τοῦς ἀρίστους πολίτας Ἑλλήνας».

Τί λόγος !

Νά, κι ἄλλη μιὰ ρουκέτα τοῦ :

«Ἐὰν οἱ 4336 διδάσκαλοι, ἄρρενες καὶ θῆλεις, τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ Κράτους ἦσαν πάντες ὡς οἱ δημοδιδάσκαλοι τοῦ Βόλου θὰ ἠδυνάμεθα νὰ καταταχθῶμεν ἐν τῇ πρωτοπορείᾳ τῶν πεπολιτισμένων Ἑθνῶν καὶ νὰ εἰμεθα βίβαιοι περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων ἡμῶν ἀδελφῶν ἐντὸς δεκαπενταετίας τὸ πολὺ».

Οὔτε ὁ Μανουσῆας δὲν τίς κόβει τόσο χοντρές τίς πατριωτικὲς κοῦρες του.

Ἡ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ

(Ἀπάντηση στὸν κ. Π. Βασιλικὸ)

Ὁ νεοφώτιστος κοινωνιστὴς κ. Πέτρος Βασιλικός, σὲ δυὸ ἄρθρα τοῦ πολὺλογα μᾶς ἐμίλησε γιὰ τὴν «ψυχολογία τοῦ συμβολισμοῦ». Ὁ κ. Βασιλικός, ποὺ μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ του ὑπῆρξε συμβολιστὴς, χωρὶς καὶ νὰ μπορῇ—τότες δά, ὅταν ἤθελε νὰ ἰδρῶσιν τὴν «Τέχνην»—νὰ δικαιολογήσῃ καλὰ καλὰ τὴν τάση του ἐκείνη, αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ, σὰν παλαιὸς ἀμνηστὸς, τὴν ψυχολογία τοῦ συμβολισμοῦ. Ὁ ἀνθρώπος, στὴν ἐξέλιξή του, συμβαίνει ν' ἀλλάξῃ καὶ τὴ σκέψιν του καὶ τὴν ψυχολογία του. Ἔτσι καὶ μὲ τὸν κ. Βασιλικό, ποὺ ἀπὸ συμβολιστὴς ἔλαχε μιὰ καλὴ μέρα, μὲ τ' ὀρμητικὸ του πνεῦμα, νὰ γένῃ πραγματιστὴς, νὰ αἰσθάνεται—τώρα πιά—αὐτὸ ζωντανό, τὸ δροσερό, τὸ λαγαρό, τὸ φωτεινὸ, τὸ πρᾶγματις μεγάλο, καὶ νὰ μὴν τρομάξῃ ἀπὸ τὸ φῶς κι ἀπ' τὴν πραγματικότητά.

Ὅλ' αὐτὰ πάνε καλὰ. Ἀλλ' ὁ κ. Βασιλικός αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ εἰρωνευθῇ ἀνθρώπους ποὺ δεῖλὰ δεῖλὰ εἶπαν τὴ γνώμη τους γιὰ τὸ κοινωνικὸ ζήτημα τοῦ τόπου μας. Πεταχτά, μὲ δυὸ λόγια, λέγει πὺς ἡ ἀστικὴ τάξη ἐφθέγγεται ἄρρητα ἀθέμιτα σὰν τὸ νεόφαντο σοφὸ κ. Πουλημένο. Γιὰ ν' ἀκριβολογήσουμε, ἰδοὺ τί λέει : «Κ' ἔχασε τὴν αἴσθησιν τῆς γιὰ τὴν πραγματικότητα τρομάζει σὴ μερὰ τὴν ἀστικὴν τάξιν. Ἀν θελήσῃ νὰ ἰδῇ καὶ τὴν κοινωνίαν τὸ νόμο τῆς ἐξέλιξης, ποὺ τὴν ἀναγκαῖα του ἐνέργειαν τὴ δέχτηκε στὴ φύσιν, θάναγκαστῇ

ἀπὸ λογικὴ συνέπεια νὰ δώσῃ χέρι σὲ μιὰ κίνησιν ποὺ ὀδηγᾷ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ ὁργανισμοῦ. Φορέα αὐτῆς τῆς κινήσεως βλέπει τὸ λαόν, βίανυσον καὶ χυδῖον στὰ μάτια τῆς, καὶ μαζὶ μὲ τὸν Ἄϊνε φαντάζεται τὴν νίκην τοῦ ἐργάτη ἐνα μὲ τὴν καταστροφὴν καθὲς πολιτισμοῦ. Μὴν ἔχοντας ὅμως καὶ τὴ μηχανετικὴν δύναμιν τοῦ ποιητῆ τοῦ «Ἄττα Τρόλλ» γιὰ νὰ δεχτῇ σὰν κατὰ ἀναγκάσιον αὐτὴ τὴ νίκη, δὲ θέλει νὰ πιστέψῃ κιόλα τὴ νέα πείρα τῆς ἐπιστήμης πὺς ὁ βάρβαρος προλετάριος δὲ θὰ νικήσῃ, ἂν δὲ μορφωθῇ πρῶτα κ' ἐκείνος, κι ἂν τὸ φανταστῇ γιὰ μιὰ στιγμὴ πὺς εἶναι δυνατό νὰ γίνῃ, οἱ τρίτες τῆς σηκώνονται μπρὸς τὴν ἰδέαν πὺς εἶναι δυνατὴ ζωὴ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον δίχως σκλάβους νὰ δουλεύουν, κ' ἔτσι στὸ σάστιμά της, στὸ φόβο τῆς ἀπὸ τὴν ἐνδεχόμενη νίκην τοῦ σκλάβου, στὸ κυριάρχημα τῶν ἄγριων ὁρμῶν μέσα της, τρομάζει σὰν τὸ φίλον μου Ραμὰ τὴν ἐξέλιξιν καὶ γυρίζει νὰ γυρίσῃ τὸν τροχὸ τῆς ζωῆς στὰ πίσω, φθέγγεται ἄρρητα ἀθέμιτα σὰν τὸ νεόφαντο σοφὸ κ. Πουλημένο, ἡ στοὺς ἀρχοντικούς θυμὸς τῆς φαντάζεται ἕναν ἄλλο δρόμον τῆς ζωῆς δὴ ἀπ' τὸ φυσικὸν τῆς καὶ μαζὶ μὲ τὸν ποιητὴ τῆς «Παντῶρας» ὀνειδιάζεται ἕνα δακτυλὸν τῆς ὑπεράνθρωπον».

Ἔτσι λοιπόν, ὁ νεόφαντος σοφὸς κ. Πουλημένος, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς ἀστικῆς τάξεως (τὸ μάντεψεν ὁ κ. Βασιλικός), σὲ σάστιμά του, στὸ φόβον τοῦ ἀπὸ τὴν ἐνδεχόμενη νίκην τοῦ σκλάβου, τοῦ ἐργάτη, στὸ κυριάρχημα τῶν ἄγριων ὁρμῶν μέσα του (κι αὐτὸ τὸ μάντεψεν ὁ κ. Βασιλικός), φθέγγεται ἄρρητα ἀθέμιτα. Δυστυχῶς ποὺ μᾶς βρῆκε ! Μὲ μεγάλη μου θλίψιν βεβαιώνω τὸ γεγονός ποὺ ἕνας πανάρχαιος σοφὸς σὰν τὸν κ. Βασιλικὸν δὲν ἐκατάλαβε γρὺ ἀπὸ πέντε ἀρθράκια ἐνὸς ἀνεύφαντου σοφοῦ. Ἀπροσεξία, βλέπετε, ὅπως ὅταν μεταφράζει Bieberpelz μὲ «Γούνα», ἐνῶ θὰ πῇ «χρυσὴ γούνα». Δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ γράφουμε λιγώτερα μὲ περισσώτερη προσοχή;

Ἐμεῖς εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον μᾶς ἐπεσχίσσαμε ν' ἀντικρούσουμε τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ κ. Σκληροῦ πὺς ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις εἶταν ἀκατὰ βῆθος ἀστικὴ ἐπανάστασις κ' ἐξέφραζε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ σημερινὴ Ἑλλὰς εἶναι ἔθνος νεογέννητον, ποὺ ἀνδρῶνεται καθὲς μέρα στὸν πολιτικὸν καὶ στὸν κοινωνικὸν τοῦ βίον. Κάποια ἀταξία στὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ἐλέγαμε, εἶναι χαρὰχτηριστικὸν γνώρισμα καθὲς κοινωνίας ἐν τῷ γίνεσθαι. Στὸ τελευταῖον ἄρθρον

κι ἀταξίασται, σὰν ἐρχεται κανεὶς καὶ παίρνει τὰ δικὰ μας δικαιώματα, κείνα ποὺ θαρροῦσαμε γιὰ δικὰ μας, καὶ ποὺ κανένας νόμος δὲ μᾶς ἐδῶκε. Κ' ἐγὼ ἂν ἐπαιρνα τὸν ἐρωμένο τῆς Μαίρης τὸ ἴδιον θάτανε...

Μὰ παράξενο, πὺς ἄλλαξα ἔτσι; Γιατὶ νὰ μὴ μὲ νοιάζει πιά; Κι ὅμως κοντοσιμώνει ἡ ὥρα ποὺ θάρθουν ! Ποιὸς θάρθει γληγορώτερα; ὁ Ἀώρης ἢ ἡ Μαίρη; Βέβαια ἐκεῖνος ποὺ ἐπιθυμεῖ περσότερον τὸν ἄλλο ! Κ' εἶμαι περίεργη νὰ δῶ...

Μεσανύχτα.

Ἡ κάμερά μου εἶναι ἀκόμη ὅπως τὴν ἄφησαν. Ὅλα ἐδῶ μέσα εἶναι ἄνω κάτω. Βρίσκω στὴν ἀκαταστασία τῶν ἐπίπλων τίς κινήσεις τους ὅλες. Ἐνα ρόδο μαδῆμένο στὰ σεντόνια, μοῦ μιλεῖ γιὰ κάποια ἀγκαλιάσματα καὶ γιὰ κάποια φιλιὰ Μιὰ χαμηλὴ πολυθρόνα τοποθετημένη κει κοντὰ στὸ κρεβάτι μοῦ, μοῦ μιλεῖ γιὰ κάποια λόγια ποὺ λέγονται σιγανὰ-σιγανὰ. Ἡ ἀταξία τοῦ τραπέζιου μου, οἱ σκορπισμένες φωτογραφίες μου καὶ ἡ βαρεὶά ἢ ἀσπυχτικὴ μυρουδιά τῆς ἀτμοσφαιρᾶς, μοῦ δηγοῦνται μὲ χίλιες

φωνές τί εἶδαν καὶ τί ἀκούσαν.

«Σ' ἐμᾶς, μοῦ λένε τὰ ρόδα, ἐκρυψε τὸ πρόσωπό της ἐκείνη καὶ μᾶς μύρισε βαθιά, κ' εἶταν γλυμῆ κ' ἡ πνοή της μᾶς ἔκαψε, καὶ τὰ χεῖλιά της ἔχουνε τὴν κοκκινάδα τῷ φύλλῳ μας. Ἀπὸ τὰ χεῖριά της ἦρθε κείνος μᾶς πῆρε καὶ μᾶς ἀκούμπησε δὴ καὶ τὴν πῆρε ἔπειτα ἀπὸ τὴ μέση καὶ τὴ φίλησε στὸ στόμα. Ἐνα ρόδο ἀπὸ μᾶς ποὺ εἶχε βάλει στὰ μαλλιά της δὲ ξέρουμε τί ἀπογίνηκεν».

«Σ' ἐμένα πάνω τί δὲν εἶπαν ! μοῦ λέει ἡ χαμηλὴ πολυθρόνα ποὺ εἶτανε δίπλα στὸ κρεβάτι μου. Πόσα φιλιὰ δὲν ἔλλαξαν καὶ πόσα χάδια !..

Καὶ τριγυρίζω σὰ ζαλισμένη καὶ κοιτάζω τὰ ἐπίπλα ὅλα, καὶ ἀνακατῶν τὰ μαξιλάρια καὶ σκύβω στὰ χαλιά, καὶ γυρεύω στὶς γωνίες. Ὅλα μοῦ φαίνονται ἀλλοιόωτα καὶ ἀνέγνωρα δὴ καὶ ζέιν. Καὶ τρέμω, καὶ φοβοῦμαι, καὶ περπατῶ δυνατὰ, καὶ μοῦ φαίνεται ἂν προσέξω θάκούσω νὰ ψιθυρίζονται στὴ σιωπὴ λόγια καὶ ἤχους φιλιῶ θὰ αἰστανθῶ γύρω μου !

Φρίκη ! τί καὶ τί δὲ μοῦ δηγοῦνται ὅλα τὰ πράματα ἐδῶ μέσῃ μὲ τὴν ἀκαταστασίαν τους ! Καὶ θάθελα νὰ φύγω, νὰ πάω κάπου καὶ νὰ μὴ βλέπω, νὰ μὴν ξαναπατήσω ποτὲ πιά ἐδῶ μέσῃ, ποτὲ μου,

μας είπαμε πως ο Ο κοινωνισμός, όπως τον περιγράψαμε, δεν μπορεί βέβαια να γεννηθῇ καὶ καρποφορήσῃ στὴν Ἑλλάδα, ὅπου λείπουν σήμερα οἱ κυριώτεροι οἱ τῆς ὑπάρξεώς του. Ἄν, ἐλέγαμε, ἡ φράση τῶν πραγμάτων, ἡ οικονομικὴ εξέλιξη, γεννήσῃ τὸν κοινωνισμό, εἶναι ζήτημα ποὺ ἀφορᾷ τὸ μέλλον. Πάντα ὅμως θὰ εἶναι κοινωνισμός ἑλληνικός, ποὺ ν' ἀντανακλᾷ τὴν ἀνάγκη τῆς ἰδικῆς μας κοινωνίας. Γιατί κάθε τόπος ἔχει, φυσικά, καὶ τὸν δικό του κοινωνισμό, σύμφωνα μὲ τὰ ἰδανικά καὶ τὴν ῥοπήν τῶν δικῶν του ἀνθρώπων. Καὶ πάλιν· ο Ο κοινωνισμός, λοιπόν, ὅπως ἔχει διαπλάσθῃ στὰ κράτη τῆς Δύσεως, μὲ τὴν θεμελιώδη του ἀπαιτήσιν ἐκεῖ πέρα, δεν μπορεί οὔτε νὰ μεταφυτευθῇ οὔτε νὰ καρποφορήσῃ στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη τοῦ κοινωνισμοῦ βεβαιώνει ἕνα γεγονός ἀναμφισβήτητο ποὺ ἡ ἱστορία προσφέρει μάθημα σ' ὅλους τοὺς λαούς. Εἶναι τὸ γεγονός τῆς κοινωνικῆς κυριαρχίας τῶν τάξεων καὶ τῆς δι' ἐσωτερικῆς πίεσεως προόδου. Τὸ ἀκόλουθο μέρος τοῦ ἀρθροῦ μας εἶναι καθαρή ἀπολογία τῶν δικαιωμάτων τῶν οἰκονομικῶς ἀδυνάτων. Ὅλ' αὐτὰ εἰς τὸν κ. Π. Βασιλικὸ φαίνεται ἀέρρητα ἀθέμιτα. Ἀς μιλήσουμε ἄλλη γλῶσσα, μὲ τὴν ἐλπίδα ποὺ ὁ κ. Βασιλικὸς θὰ μᾶς κάμῃ τὴν τιμὴ νὰ μᾶς διαβάσῃ προσεκτικώτερα.

Ο κοινωνισμός, τελευταία μορφή τοῦ ἀπὸ καθολικῆς κόσμου ὑπάρχοντος, ἀλύτου βέλους, κοινωνικοῦ ζητήματος, ἐγεννήθηκε στὰ κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὡς ἀνάγκη ἐκείνων τῶν κοινωνιῶν, ποὺ εἶχαν δική τους ἰδιορρυθμὴν εξέλιξιν, καὶ ζοῦν σήμερ' ὑπὸ ὁρισμένους οικονομικὰς, πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς συνθήκας. Τέτοιαι οἱ κοινωνίες ἐκείναι, τέτοιαι οἱ ἀνάγκαι τους τέτοιαι καὶ τὰ ἰδανικά τους. Ἐμεῖς ὅμως, ποὺ τὰ στήθια μας πλακώνει ἀκόμη ἡ δουλεία, ποὺ ἀρχίσουμε νὰ ζοῦμε μὲ ξένα χρήματα δανεικά, ποὺ προχθὲς ἀκόμη δεν μπορούσαμε νὰ πληρώσουμε τοὺς ὑπαλλήλους μας, ποὺ ἔχουμε τὴ βαρεῖα ὑποχρέωση νὰ ἐλευθερώσουμε τόσα ἑκατομμύρια δούλων, ἔχουμε ἄλλες ἀνάγκαι, καὶ ποῦτ' ἀπ' ὅλα τὴ μεγάλη ἀνάγκη τῆς ἀνατροπῆς τοῦ λαοῦ μας, ποὺ οὔτε πολιτικὴ οὔτε κοινωνικὴ συνείδησις ἔχει. Μπορεῖ κανεὶς νὰ παρεξηγηθῇ ἂν πῇ ὅλη τὴν ἀλήθειαν. Πῶς ὅμως νὰ μὴν ἐκφράσω τὴν ἀπειρὴ θλίψιν μου, βλέποντας τὸ λαόν, τὸν πολὺ λαόν, ἕλον τὸ λαόν νὰ μὴν ἔχῃ καμιά χαρὰ εἰς τὰ ἔργα κοινῆς ὠφελείας; Εὐρέθησαν ἀρχαί νὰ κάμουν ἀπὸ μιαν ἢ ἄλ-

λην ἀφορμὴ κανένα δημόσιον ἔργο, ἂς ποῦμε ἕνα κήπο; Τὴν ἰδίαν ὥρην θὰ πᾶν ὁ ἕνας, ὁ ἄλλος, ὁ λαός, νὰ καθήσῃ ἀπάνω, νὰ τὴν φτύσῃ, νὰ τὴν βρωμέψῃ, νὰ τὴν καταστρέψῃ. Νά, ἡ μεγαλύτερη ἀνάγκη τῆς δικῆς μας κοινωνίας. Ἀναφέραμε μικρὰ καὶ ἀφήσαμε τὰ μεγαλύτερα.

Τὸν κοινωνισμό μπορεῖ κανεὶς ν' ἀντιληφθῇ ἢ ὡς οικονομικὸν κίνημα, ἢ ὡς ἰδέαν. Ἡ τελευταία μόνον ἀντίληψις εἶναι δυνατὴ στὴν Ἑλλάδα, καὶ μπορεῖ ἀληθινὰ νὰ ὠρεθῇ τὴν ἰδικὴν μας κοινωνίαν· γιατί, ὅπου ἡ βιομηχανία καὶ τὰ μεγάλα κεφάλαια λείπουν, ὅπου δεν ὑπάρχει προσάυξις τῶν φόρων (plus-value), καὶ ὁ προϋπολογισμός μὲ κόπους καὶ ἀγῶνες μπαλάνεται γιὰ νὰ φανῇ ἰσοσκελὴς, ὅπου τέλος ἔχῃ μόνον ὁ ἐργάτης καὶ ὁ ἀγρότης, ἄλλ' αὐτὸς ὁ ὑπάλληλος τοῦ κράτους, ὁ ἐπιστήμονας καὶ ὁ εἰσοδηματίας εὐχαριστεῖται νὰ ἔχῃ τὸ ψωμί, ἐκεῖ δεν ὑπάρχει τόπος γιὰ οικονομικὰ κινήματα. Ἀλλ' ὁ κοινωνισμός, ὡς ἰδέαν νοούμενος καὶ διδασκόμενος, μπορεῖ πολὺ νὰ συντελέσῃ στὴν ὁριμότητα τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς συνείδησης τῆς κοινωνίας μας. Μπορεῖ, ἴσως, νὰ μᾶς κάμῃ νοητὴ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ σκοπὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς κοινωνίας.

Ἀλλ' ὁ κ. Βασιλικὸς ἔχει μεγαλύτερους σκοπούς. Ἀνυπομονεῖ νὰ δῇ τὴν νίκην τοῦ ἐργάτη. Τί λέω; Ἀνυπομονεῖ νὰ γνωρίσῃ μιὰ ζωὴ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο δίχως σκλάβους νὰ δουλεύουν. Τὸ λέει ὅμως καὶ ὁ ἴδιος ἀπὸς ὁ βαρβάρος προλετάριος δὲ θὰ νικήσῃ, ἂν δὲ μορφωθῇ πρώτα καὶ ἐκείνος. Μὰ τότε, χρυστιανέ, γιατί νὰ μὴν ἀρχίζουμε ἀπὸ τὰ πρῶτα, καὶ νὰ πιανόμεστε ἀπὸ τὰ τελευταία; Αὐτὰ εἶναι ἀνάποδα πράγματα.

Εἶναι ἴσως τολμηρὸν νὰ μιλή κανεὶς γιὰ κοινωνικὰς τάξεις στὴν Ἑλλάδα, γιατί καὶ ἂν ὑπάρχουν, τὸ πορῶδες τῆς κοινωνίας μας (porosité sociale), ἐλαττώνει πολὺ, παραπλύνει τὴν ἀντίθεσιν. Κάθε μέρα δεν βλέπουμε ἀνθρώπους τοῦ κατω λαοῦ ν' ἀνεδραῖνον ἀντικαταστήσῃ τὰ σκαλοπάτια τῆς ἐξουσίας; Ἀλλ' ἂς δεχτοῦμε κυριαρχίαν καὶ κυριαρχούμενην τάξιν καὶ στὴν Ἑλλάδα, ποὺ ἀκόμη δὲ λησμονήσῃ τοῦ Τούρκου τὴ φτέρνα. Πῶς τῆς κυριαρχικῆς τάξεως κηρύττουμε ἔτσι, στὰ καλά καθούμενα, πόλεμον ἐξοντώσεως; Ἐπειδὴ αὐτὸ γίνεται ἄλλοι, θὰ πῇ πῶς μπορεῖ ἢ πρέπει νὰ γένῃ καὶ ἐδῶ; Δεν πρέπει δὲ νὰ σπρώχνουμε τὴ μίμησιν μέχρι τοῦ γελοίου. Προτοῦ ὁ κοινωνισμός λάβῃ σάρκα καὶ ὅσταν στὴ Γαλλίαν καὶ στὴ Γερμανίαν, βλέπουμε τὴν πανευρωπαϊκὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 νὰ γκρεμίσῃ θρόνους καὶ νὰ τρομάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐξουσίας. Ὅ,τι καὶ νὰ λῇ ὁ Sombart (Sozialismus u. soz. Bewegung σελ. 108), ἡ ἐπανάστασις τοῦ 48 εἶναι προλεταρικὴ, σοσιαλιστικὴ, καὶ ἀνάδειξε, ὅπως ὁρθὰ λέει ὁ Λασσάλ, τὴν τρίτην τάξιν, ποὺ ὡς τότε εἶταν ἀγνωστὴ. Ἡ ἐπανάστασις αὐτὴ

ἐσημείωσε ἀποτυχίαν μόνον γιὰ τὴν οὐτοπίαν, γιατί ἔφερον ἀμέτρητα εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα, ποὺ ἐκαμαν μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβλητικὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Δεν χρειάζομαι βεβαίαν νὰ πῶ περισσότερα γιὰ τὴν κοινωνιστικὴν σημασίαν τῆς ἐπανάστασης τοῦ 48, ποὺ ὁ πανάρχαιος σοφὸς κ. Βασιλικὸς θὰ γνωρίσῃ χωρὶς ἄλλο καλλίτερά μου. Ἀλλὰ μήπως ἡ ἐπανάστασις τοῦ 48 μόνον ἐπροηγήθηκε τοῦ Μάρτσελ τοῦ Λασσάλ; Πλὴν ἀπ' αὐτοὺς ἔχουμε ὅλον τὸν οὐτοπιστικὸν κοινωνισμό, ποὺ μὲ τοὺς Σαινσιμονιστικούς, καὶ μάλιστα μὲ τὸν Blanc, ἀρχίζει νὰ γίνεταί ἐπισημονικός. Ἐχουμε τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Hegel, εἰς τὴν ὁποία στηρίζεται ὅλο τὸ σύστημα τοῦ Μάρξ. Ἐχουμε τέλος πάντων μιὰ πολυχρόνιον διανοητικὴν ἐργασίαν, ποὺ πλάγια μὲ τὴν οἰκονομικὴν εξέλιξιν, ἀνάθρεψε καὶ ἐτοιμάζει ὁλοένα τὸ προλεταριάτο γιὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν, κατ' ἀρχήν, πιστεύουμε καὶ ἐμεῖς χωρὶς ἀμφιβολίαν.

Πῶς λοιπόν ἐμεῖς, ἀπὸ μιὰ ἡμέραν τὴν ἄλλην, θ' ἀναστατώσουμε τὴν κοινωνίαν μας, θὰ δημιουργήσουμε κόμμα λαϊκόν, ἐργατικόν, καὶ θὰ γκρεμίσουμε τὰ καθεστῶτα; Ἡ μήπως ἐξηλέψαμε τὴ δόξαν τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Βουλγαρίας; Μὰ τότε, ἂν μὴν ἔχουμε τὴν τόλμην νὰ κοιτάζουμε τὴν Εὐρώπην. Γιατί καὶ τελευταῖος σκοπὸς τοῦ κοινωνισμοῦ εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῶν οἰκονομικῶς ἀδυνάτων, γιὰ νὰ μπόρουν, καὶ αὐτοὶ νὰ γίνουν ὅπως ὅποτε κοινωνοὶ τῶν πνευματικῶν μας ἀγαθῶν. Καὶ τέτοια δεικνύει μὲ τὴν ἀλήθειαν δὲ βλέπουν στὸν ὕπνον τους οἱ Βούλγαροι κοινωνισταί.

Ἐπιτρέπεται ἴσως εἰς τὸν πολιτευόμενον νὰ ρίχνῃ ἀπὸ καλὴν ἢ κακὴ πίστιν τὴν εὐθύναν κάθε κοινωνικῆς ἀνωμαλίας ἢ δυσφορίας εἰς τοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως τῆς ἐπιστήμης ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ λήγῃ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ποὺ εὐρισκόμαστε ἀκόμη στὰ πρῶτα βήματα τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς, καὶ ποὺ ὁ κοινωνισμός γιὰ μᾶς θὰ μὲνῃ πολὺν καιρὸ ἀκόμη πόθος καὶ ὄνειρον. Μὴν τὸ λησμονάμε. Εἴμαστε τόπος μικρὸς καὶ οἰκονομικῶς ἀδύνατος. Καὶ ἐδῶ εἶναι ὁ κόμπος τῶν περισσοτέρων μας ζητημάτων. Ἀς πλάσουμε πρώτα ἀνθρώπους καὶ πολίτας. Εἶναι ἴσως αὐτὸ τὸ καλλίτερον μέσον γιὰ νὰ μεγαλώσουμε καὶ νὰ δυναμώσουμε.

Ἄν ὁ κ. Βασιλικὸς ἐξαικολουθῇ νὰ πιστεύῃ ὅτι λίμναι ἀέρρητα ἀθέμιτα, δὲ μᾶς μένει παρὰ ἡ ἐλπίδα ποὺ, ὅπως τὸν συμβολισμός, ἔτσι καὶ τὸν κοινωνισμό, ἴσως μὲ τὸν καιρὸ τὸν νοιώσῃ καλλίτερα.

Κέρκυρα.

Α. ΠΟΥΛΗΜΕΝΟΣ

ποτέ μου νὰ μὴν ἀντικρύσω τάντικείμενον αὐτὸ ποὺ σὺρθηκε ἡ ἀγάπη τους!

Κρίμα καὶ θάρρος πῶς εἶχ' ἀλλάξει καὶ σὺν παιδί ἐπίστεψα πῶς δὲ θὰ μ' ἐνοίξῃ, καὶ ἄφισα καὶ ποτίσθηκα ὅλη ἀπὸ τὸ φαρμάκι τοῦ πόνου, καὶ κρύφτηκα γιὰ νὰ μὴν προδοθῶ καὶ ἐφυγα μόλις τοὺς εἶδα, γιατί φοβήθηκα μήπως ἀνίσχυρὸν νὰ ὑποφέρω τὸ μαρτύριο ποὺ μοῦ προζενούσαν, ἔπειτα στὰ πόδια τους καὶ τοὺς παρακαλοῦσα νὰ μὲ λυπηθοῦν καὶ νὰ φύγουν. Ὡ, ὅταν εἶδα τὸ Λῶρην καὶ ἤρθε καὶ διαβῆκα στὰ μάτια τοῦ τὴν ἀνυπομονητικὰ καὶ μαζί τὴν ἀγωνία μὴν τοῦ πῶ πῶς δὲ θάρχεσαν ἐκείνη καὶ κατὰ λάβαν τότε πῶς ξεγελάστηκα ἀπὸ τὴν ἰδίαν καὶ τὴν ψυχὴν!

ἌΠοῦ πάς; καὶ πῶς ἔρχεσαι ἔτσι; καὶ τί γυρεύεις ἐδῶ; Ἐδῶ δεν εἶναι ἄλλος κανένας παρὰ ἐγώ, ἐγὼ ποὺ σ' ἀγαπῶ χρόνια καὶ δὲ σὲ ξεχνῶ. Ἐλα, ἀγαπημένε μου, καὶ δώσε μου ἐμένα τὴν ἀγάπην σου, ἐμένα ἀπόψε. Ἐγὼ σ' ἀγαπῶ. Μὴ θαρρεύεις στὴν ἀγκαλιά τῆς αὐτῆς. Αὐτὴ δὲ σ' ἐγκαπᾷ! Ἐλα, ἀγαπημένε μου, μαζί μου ἄφισέ με σὺν ἄλλοις νὰ ξεκουρασθῶ στὰ γόνατά σου καὶ κλείσε μου τὰ μάτια μου σὺν ἄλλοις νὰ μὴν κοιτάζω στὰ δικά σου τὴν αἰώνια ἀλήθειαν τῆς γο-

γοπραστῆς χαρᾶς μου καὶ λυώνω ἀπὸ τὸν πόνο... Θυμάσαι μιὰ μέρα; Φάνηκε χαρούμενη καὶ ξένοιαστη καὶ σοῦπα νὰ σοῦ βρῶ ἐγὼ τὴν καινούργιαν σου ἱσομένην. Καὶ σὺ τὸ πιστεύεις. Τὸ πιστεύεις καὶ δὲ μὲ ρώτησες ποτὲ ἂν ἔλεγα ἀλήθειαν. Γιατί δὲ μὲ ρώτησες; γιατί νὰ τὸ πιστεύεις πῶς καὶ ἐγὼ εἶπα πᾶν νὰ σ' ἀγαπῶ;... Μὰ τί μὲ νοιάζει ἐμένα σήμερ' γιὰ κείνα τὰ περασμένα; Σήμερ' γδύνω εὐτυχισμένη τὴν ψυχὴν μου καὶ σοῦ λέω: Ἐλεγα ψέματα, ἔλεγα ψέματα Μεγαλύτερη καὶ πιο θεοῦ ἡ ἀγάπη μου εἶναι γνωρίζει γιὰ θεὸ τῆς καὶ σὲ προσκαλεῖ. Εἴμουν τρελλὴ ποὺ δέχτηκα ἐγὼ τότε καὶ τὸ μετανοῶν ὅτι πόσο εἶμαι καὶ ἐγὼ ὁμορφὴ καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ! Ἐσχάσε τὴν αὐτὴ γούναφ πάλιν ἄβρεις στὰ μάτια μου τὴν παλαιὰ ὁμορφὰν ποὺ τόσο ἀγαπῶντες νὰ τὴ βλέπεις. Εἶμαι δική σου καὶ σ' ἀγαπῶ. Σκέψου. Σ' ἀγαπῶ! Εἴμουν τρελλὴ, τὸ κατὰ βάθος σήμερ' καὶ γελῶ. Θάρρεψέ με δίνοντάς μου μιὰ γυναίκα ἐγώ, θὰ μπορούσα σιγὰ σιγὰ νὰ γελάω καὶ ἐγώ. Φαντάστηκα τὸν πόνο μου νὰ τὸν γιαιτρεύει ἡ ἀγάπη σου σὲ μιὰν ἄλλην. Καὶ ἔπειτα ἡ σκέψις νὰ σὲ πείθω ἔτσι πῶς ἔπαψα νὰ σ' ἀγαπῶ. Βλέπεις εἶταν τέχνασμα, γιατί πῶς ἄλλοιως θὰ τὸ πιστεύεις; Κάθε μέρα θάρρεψες πῶς σ' ἀγαπῶσα

καὶ δεν τῶσελ. Μὰ τώρα; τώρα ποὺ συλλογιόμυ πῶς δὲλ τελειώνουν μετὰξὺ μας, πῶς ἀνάμεσά μας θὰ μπεῖ μιὰ γυναίκα, καὶ ὅτι ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ ἔχεις χρέος νὰ μὴ μὲ ξαναδεις... Ὅλη μου ἡ ἀγάπη, μιὰ ἀγάπη ποὺ σὺ δὲ μπορεῖς νὰ καταλάβεις, μιὰ ἀγάπη πολὺ ἀνώτερη ἀπὸ τοὺς ὑποκριτικούς καὶ μαρξιστικούς ἐγωϊσμούς καὶ τὰ δάκρυα τὰ γυναικίσικα ποὺ χύνονται παράμερα καὶ ἀνῶρελα, ἔρχεται καὶ μπαίνει μπροστά μου καὶ δὲ μ' ἀφίνει νὰ τελειώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου. Εἶναι ἀνώτερη καὶ πιο περήφανη, καὶ δεν κρύβεται αὐτὴ, καὶ δεν κλαίει ἀπελπισμένη. Εἶναι δυνατὴ καὶ μεγάλη καὶ ζητᾷ τις στιγμὲς ποὺ τῆς ἀνέκουε ἀπὸ τὴ ζωὴ!...

Ὁ Λῶρην εἶταν χλωμός. Μοῦσφιξε τὸ χέρι μου νευρικά καὶ μπῆκε, δίχως νὰ πεῖ λέξιν, στὴ σάλα καὶ καθῆκε στὸ καναπέ κρύβοντας τὸ πρόσωπό του μες στὰ χέρια του.

— Μὰ τί ἔχεις, Λῶρην;

— Δεν ξέρω. Δεν ξέρω...

(Ἀκολουθεῖ)